Obiteljski

POŠTARINA U GOTOVU

LISTOPAD 1935
BROJ 14

Slike sa sajma u Virovitici

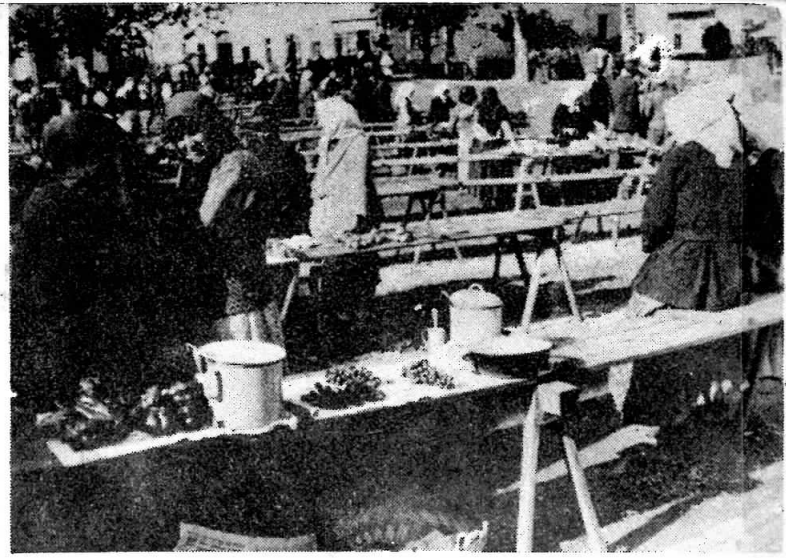

SELJAKINJE NA TRGU U VIROVITICI
Prodaja je već pri kóncu

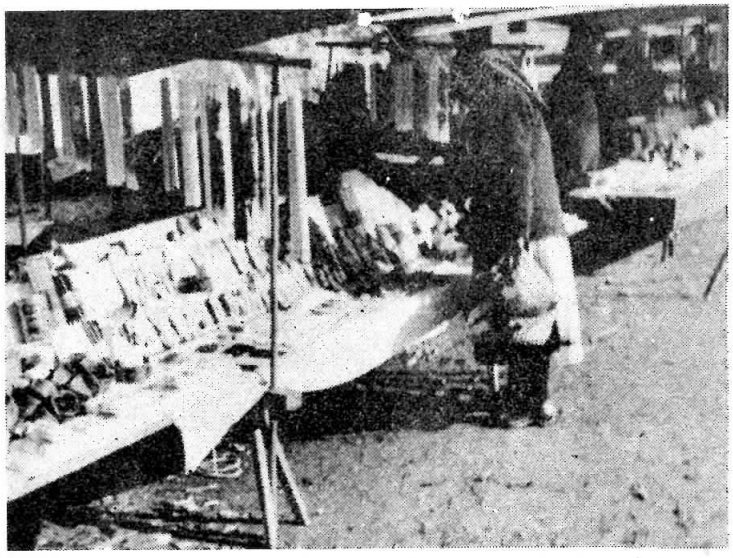

LICITARI I MEDIČARI NA SAJMU U VIROVITICI

Desno: SELJAK I SELJAKINJA IZ OKOLICE VIROVITICE

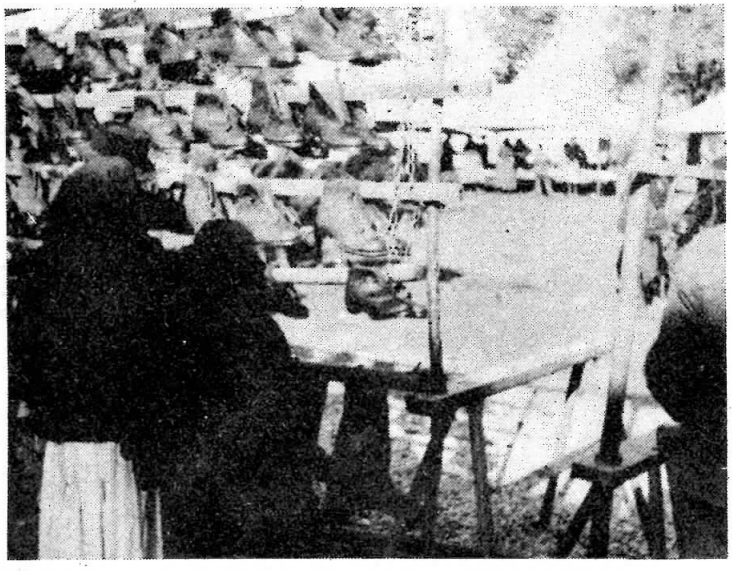

MAMA ĆE SVOJOJ DJECI KUPITI NA SAJMU DOBRE CIPELE

Desno: LICITARSKI STOL NA SAJMU U VIROVITICI

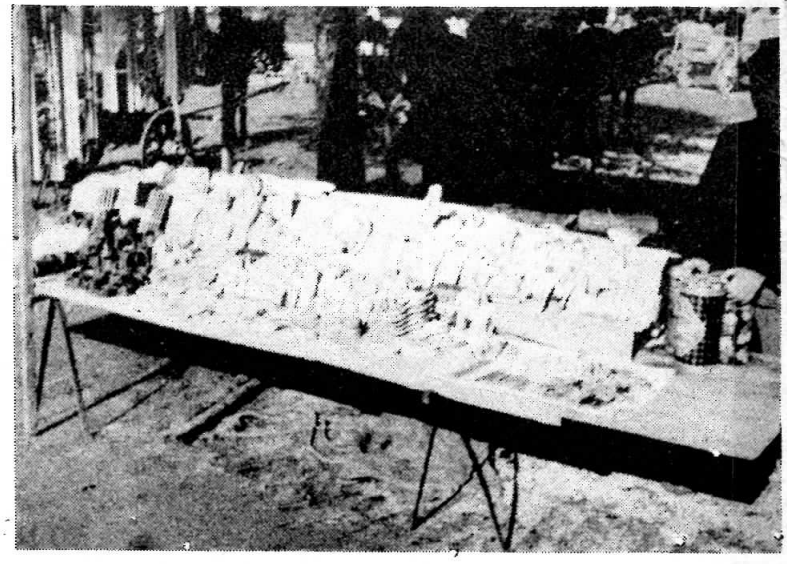

Slika na naslovnoj stranici:
Lonci na sajmu u Virovitici

27688

OBITELJ ILUSTROVANI TJEDNIK

U ZAGREBU 7. TRAVNJA 1935

IMA NAS PREVIŠE, A I NEMA

Kriza je, nestašica i nevolja, a opet svega ima i suviše. Ljudi umiru od gladi, a drugi uništavaju preobilje i suviške žita, kave i šećerne trske; jedni zebu bosi, dok neki kožom lože lokomotive; ubijaju stoku kao suvišnu, a i intelektualce, a ne samo obične radnike, bacaju na ulicu, da gladuju, zebu i očajavaju, sigurno, jer je i njih odviše.

Tako je to širom ovog lijepog, bijelog svijeta. U Čehoslovačkoj preko 12.000 srednjoškolskih apsolvenata i 10.000 mladih ljudi sa potpunom akademskom spremom šeću nezaposleni ulicama i polako se, ali sigurno, pretvaraju u očajnike. U glasovitim Batinim tvornicama u Zlinu kod pojedinih strojeva kao obični radnici radi stotinjak svršenih visokoškolaca. U Japanu u ogromnoj vojsci nezaposlenih nalazi se i golema legija od oko 40.000 osoba obojega spola, koje imaju potpunu visokoškolsku spremu. U Belgiji, u Beču pa i u drugim državama stupaju diplomirani pravnici u policijsku službu kao obični policajci, a inžiniri u plaćene vatrogasne čete kao obični vatrogasci. I tako u beskonačnost.

I kod nas se veli, da se stvara previše školovane inteligencije, jer ostaje bez namještenja, bez zarade. S kolikom nadom roditelji šalju djecu svoju u škole, koliko moraju da žrtvuju za njih! A kad svrše nauke, ne mogu da nađu namještenja, pa nastaju za njih dani velikog razočaranja, a često i stradanja. Nije dakle čudo, što se onda kaže, da je hiperprodukcija inteligencije. A ipak nemamo previše inteligencije.

Narod smo analfabeta. Nemamo nažalost potpune statistike najnovijeg vremena o tome, koliko našeg svijeta ima nepismenog, samo znamo po prilici to, da svaki drugi sin i svaka druga kćerka našeg naroda ne znaju ni čitati ni pisati. U nekim su našim krajevima prilike u tom prilično povoljne, ali su zato u našim planinskim stranama takve, da ne mogu biti gore. Ima čitavih sela, gdje nema nijednog jedinog pismenog čovjeka i najpametniji seljak u svom kraju očituje svoju pismenost time, što umije u danim prigodama umjesto potpisa kao seoski starješina udariti svoju štampilju, svoj muhur, a drugima za tu prigodu ostaje samo prst! Sve je to žalosno, ali u isto doba i istinito! A uza sve to mi imamo hiperprodukciju učitelja i učiteljica, i tisuće njih uzalud čekaju namještenje. Nezaposleno učiteljstvo i nepismeno seljačko mnoštvo!

Nedavno smo po svim našim novinama čitali, kako naši veterinari govore o sto milijunskim štetama, što ih podnosi naša poljoprivreda i stočarstvo, radi toga, što nema na potrebnim položajima dovoljno spremnih stručnjaka. Mnogo toga znamo i mi sami iz svakidašnjih zapažanja. Tisuće i tisuće naših seljaka oru još uvijek drvenim plugom i obrađuju svoja polja nekako onako, kako su ih obrađivali naši praoci, kad su sašli sa Karpata, i uopće i oni i njihova stoka živi onako, kako živi najnecivilizovaniji narodi pod ovim dragim Božjim suncem. Tisuće i tisuće naših ljudi umiru radi neznanja i neupućenosti, milijuni se dinara izbace svake godine za razne štetne stvari: imamo na stotine i stotine narodnih ljekara i tisuće baba vračara, općine nam vode polupismeni ljudi, bolesnike nam liječe babe i »čudotvorni« liječnici, na njivama nam korov, a mi imamo hiperprodukciju i liječnika i pravnika i veterinara i agronoma, uopće hiperprodukciju intelektualaca.

Davimo se u neznanju i mraku, tapamo po tami i magli, a imamo odviše i svijetla i sunca, i pameti i mozga.

Zar onda može kod nas postojati hiperprodukcija inteligencije? U zemlji, gdje ima toliko nepismenih, u krajevima, gdje se u slučaju bolesti ne ide liječniku nego raznim babama travaricama, u narodu, koji stotinama godina plete kotac ko i otac i gdje već dugo i dugo i mnoge njive, a još više mnoge duše leže na ugaru i čekaju vrijedne poslenike, kojih nema?

Tako mi velimo, ali dolazi i teška zbilja, koja nam rječitim dokazima u obliku tisuća i tisuća nezaposlenih intelektualaca govori, da nas intelektualaca ima za naš siromašni, neuki i nepismeni narod suviše, i da ne znaju, što će s nama. Nismo nikakva zgodna roba za eksport, a za domaću potrebu također nismo. Sa produktima hiperprodukcije druge vrste lakše je. Žito se može spaliti, kupus se može baciti (kao prošle izvozne sezone u Vojvodini, kad ga je uništeno oko 500 vagona!), krave se mogu dati poubijati, ali što ćemo sa »nepotrebnim i prekobrojnim« intelektualcima? Društvo ih goni od sebe, upravo ih tjera i govori im: »Vi ste nam nepotrebni, vi ste suvišni, vi ste pravi balast,« a oni još upornije odgovaraju: »Ne, to nije istina! Mi nismo suvišni, mi smo prijeko potrebni, i nas komadić zasluženog kruha čeka, nas čeka narod neuk, bolestan i nepismen, i on nam je spremio svakidašnji, potrebni zalogaj, samo ste nam ga vi sakrili, da vaš zalogaj bude veći i obilniji!«

Tko ima od njih pravo?

DR ZVONKO ŠPRAJCER

NEOČEKIVANI POVRATAK

»Znate li već ovu novost?«

»Pa dakako da znam!«

Zar čovjek rado govori s onim, tko ga tako pita, kao kad učitelj pita đaka zadaću? Upita li vas dakle tko iznenada: »Znate li već ovu novost?« — uvijek je dobro unaprijed odgovoriti: »Pa dakako da znam!« Međutim onaj, koji vam je stavio takvo pitanje, već zna, što to znači, pa ne obaziruć se na vaš odgovor nastavlja pričati tu novost, jer mora raširiti to, što zna, ako ne će, da mu ponos strada.

»Gospodin Malivette je poludio!«

»Da... Već su mi to rekli.«

»Pred cijelim sudom, u jedan tren, iza obrambena govora.«

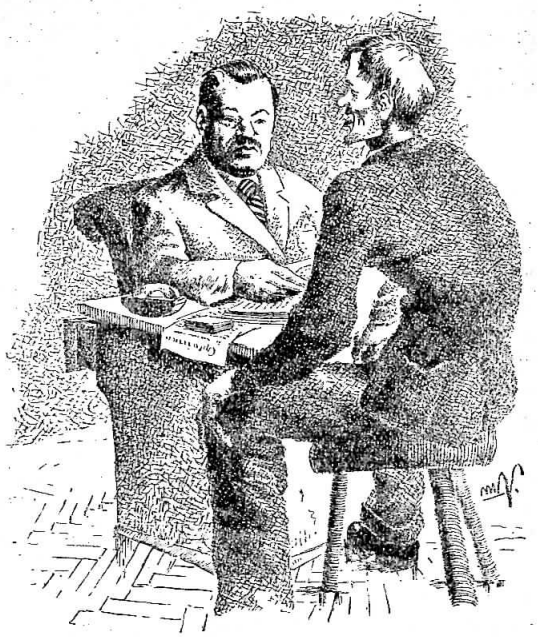

NEMOJTE NIŠTA ZABORAVITI, PRIJATELJU . . .

»Gospodin Malivette, jedan od prvaka našeg odvjetničkog staleža, pa lud?«

»Sasvim lud. Ali kad već sve to otprije znate, ne ću vam ni kazivati potankosti.«

»Samo mi ih kažite. Isporedit ću ih s onima, koji sam čuo.«

»Pa neka bude. Baš kad je izgubio parnicu, stao je mahati svojim dugim rukama, a onda je sio, zatim se opet digao i stao vikati na suce, da su glupani. Uostalom to je, reče, svejedno, jer svaki, koji je tako lud, da se parniči, i ne zaslužuje drugo, nego da se s njim postupa, što je gore moguće.«

»Nema ništa, što bi bilo sličnije riječima mudraca, nego što su riječi luđaka.«

»Govornik tako može govoriti: osudit će ga i svršeno je. Ali pravnik!«

»I šta su s njim učinili?«

»Pa naravno, zatvorili su ga. Ta gospoda od suda dokazala su, da su savršeni.«

»A što na to advokati?«

»Oni su zaprepašteni. Spremaju za nesretnika udivljenja vrijednu potporu.«

»A što vele liječnici?«

»Ništa dobro.«

»E, onda će se sretno izvući. Uvijek sam primijetio, da liječnici vole osuditi klijente, kojima je suđeno da ozdrave, jer tim nastoje oko svoje reputacije.«

I tako je nenadano ludilo gosp. Malivetta uzbunilo cijelo stanovništvo u Neuville-u. Iscrpljen, pretovaren poslom zastupajući više sporova, nego što ih je mogao pripraviti, nije se ni na čas zaustavljao. Uvredljiva riječ otkrila je to polagano djelo unutarnjeg sloma. Pokazivao je uvijek štovanje prema uredima držeći se do krajnosti zakonâ, od kojih je živio, da onda jedamput riječ oda pravu njegovu misao razotkrivajući je. Više nije ni potrebno, da se odadu jasni znakovi slaboumnosti, ludila i bjesnila.

Nesretnik je opteretio svoj slučaj svim mogućim ispadima toliko i tako savršeno, da je bilo potrebno zatvoriti ga u ludnicu. Međutim, dok je njegova budućnost visjela na niti, njegovi su kolege to zlorabili, kako im se svidjelo, prerađujući parnice, obavljajući njegove poslove, držeći gotovo njegovu kancelariju za svoje prostorije. Njihova gorljivost nije ni na čas popuštala. Upravo su se natjecali u darežljivosti i uslužnosti. Ljudi su hvalili njihovo drugarstvo, njihov smisao za stališku solidarnost. Stavljali su ih za uzor mladima, koji su se gurali naprijed. Čim je odlazak Malivettov u ludnicu bila gotova stvar, razdijelili su u času među se njegove klijente, kojih je bilo mnogo, i više se o njemu nije govorilo. Jedini stari gospodin Hamel, predsjednik, i gospodin Rameau odbili su taj prenagljeni plijen.

Prošla otada godina dana, a kroz Neuville proletjelo nenadano brujanje. Malivette, već skoro zaboravljen, izišao je iz ludnice. Malivette je ozdravio. Malivette je opet disao čisti seoski zrak, da dovrši liječenje svojih živaca, a zatim će se, vele, opet vratiti svom predašnjem životu. Svom predašnjem životu sa svojom odvjetničkom pisarnom. Dobra gospoda kolege stadoše se uzne-

ZANIMLJIVO PUTOVANJE U BELGIJU

priređuje Jeronimski Putnički Odbor
od 30. lipnja do 12. srpnja 1935.

NA MEĐUNARODNU IZLOŽBU

Cijena će biti oko 3200 Din

Potanji raspored naknadno

Sve obavijesti daje

UPRAVA „OBITELJI", ZAGREB

TRG KRALJA TOMISLAVA BROJ 21

mirivati. Vidjelo se, kako u brizi ovako među sobom razgovaraju:

»Kad je čovjek jedamput bio lud, nezgodno je, da bude branitelj.«

»Ugled justicije je propao . . .«

Advokat Malivette našao je, kad se vratio, svoj stol očišćen. Nije na njem bilo nijednog spisa. Obratio se na poduzeća, koja su mu bila povjerila zastupanje svojih interesa. To je ta poduzeća najprije iznenadilo, a kasnije kao da im je stalo da biva i dosadno. Bili su ga već nadomjestili kao kakvog pokojnika. A čovjek se više ne vraća onamo, gdje je već uredovno nadomješten drugim. Neki, koji nemaju dlake na jeziku, rekli su mu to otvoreno. I tako je on čekao na svoje bivše klijente, jer mu je poštivanje reda branilo, da se natječe, da ih opet dobije. No to mu je čekanje bilo uzaludno. No uza sve to bilo je poštopoto nužno, da opet nastupi kao odvjetnik, pa da tako pred čitavom javnošću dokaže svoje duševno ravnovjesje. Međutim prilika je za to izmicala.

Preostajao mu je jedan jedini izlazak: Zastupanje ex offo (t. j. koje mu odredi sud bez nagrade). Takve se stvari obično ostavljaju početnicima. A Malivette je opet bio početnik. Dovoljan bi mu bio proces kakvog siromaška. Nije međutim računao na uviđavnost suda, koji se sastojao iz njegovi bivših prijatelja, a koji su sad govorili:

»Već je dosta potpore pružio neimućnom svijetu.«

»Treba ga sačuvati svakog napora.«

»Imate pravo. Iza takvog potresa ima prava na malo odmora.«

Malivette je šetao po svojoj pisarni, koju su svi napustili. Nitko nije dolazio, nitko se pojavio na vrata.

»To je, da poludiš!« govorio je katkad.

Ta mu je misao došla kroz otvoreni prozor i zamislio se nad njom.

No jednoga dana začuje ipak kucanje na vratima. Je li ga to sluh varao? Prije nego je odgovorio, čekao je naćulivši uši, hoće li se kuvanje ponoviti. I zbilja kucanje se nakon kratke stanke ponovilo.

»Naprijed!« oglasi se on zvučnim glasom.

Uđe Picoche, slavan u okolici na trideset kilometara kao krijumčar, geometar, vještak, trgovački putnik i najprevejaniji mešetar cijelog kraja. Nekoć ga je Malivette bio bacio van radi njegova nepoštenja i lažljivosti. No sada nije htio na to ni da misli, nego ga je primio kao željno očekivanoga klijenta, koji je nepovjerljivo ulazio spuštene glave.

»Dobro došli, prijatelju Picoche!«

Picoche, komu se razvedri lice, digne glavu:

»Eh, eh! Gospodine odvjetniče, već se dugo nismo vidjeli!«

»Bome dosta dugo!«

»Za to je vrijeme mnogo vode proteklo pod mostovima!«

Šta je tim mislio? Nije li na nešto ciljao? Malivette stegne obrve. Ali ne: taj šaljivdžija Pi-

VIZIJA SV. BERNARDA
Naslikao Perugino — Stara pinakoteka u München

coche šalio se na svoj način. Zatim je razložio nedugo i naširoko svoj slučaj, koji je bio pun sukobâ. Nikad mu ne bi bio dao da razlaže svoju stvar tako razvučeno.

»Nastavite, prijatelju . . . Nemojte ništa zaboraviti, prijatelju . . .«

Obasut nježnom brigom, kupajući se u atmosferi punoj simpatije, razveselio se, razvaganio se, uzoholio. Kad je punom mjerom bio sve razjasnio, nakloni se starom pravniku i upita:

»Je li taj moj proces dobar?«

Malivette postavši tako gospodar jednog spisa nije mogao suspregnuti svoju radost:

»Sjajan, prijatelju! Sjajan!«

Klijentu ne valja oduzimati smjelosti, osobito prvom klijentu.

No Picoche je bio stari praktičar, što se tiče procesiranja.

»Kako? Vi mislite? . . .«

»Sasvim sigurno. Divan proces!«

Picoche polako ustane i pokupi svoje stvari.

»Zbogom ostajte, gospodine odvjetniče!«

Ode. Nikad mu još nitko na svijetu nije rekao, niti bi mu se usudio bio reći, da je koji od njegovih procesâ dobar. To zaista može tako odlučno ustvrditi samo luđak! . . .

I tako ostade Malivette osamljen, slomljen žaleći, što je zatajio istinu . . .

HENRY BORDEAUX

Osnovana 1903.

Građanska Dionička Štedionа, Daruvar - Zagreb

KOLO ZA ŠTEDNJU I VJERESIJU

Našem KOLU pristupilo je do danas više od 45.000 članovh štediša. U KOLU su ušteđene velike svote, a članovi su iu upotrijebili za školovanje djece, opremu i udaju kćeri, opskrba siročadi i udovica, gradnju vlastitih kuća itd.

Zajmovi se daju na podiozi vrijednosnih papira.

Podružnica ZAGREB, Masarykova 11.

„MODERNE" SEKTE U NJEMAČKOJ

Malo gdje u Evropi nailaze razna vjerovanja i pokreti na tako plodno tlo kao u Njemačkoj. Njihovu je širenju naročito pogodovalo moderno doba, kojemu je glavna oznaka duhovna dezorijentacija i bespomoćno tapanje u mraku bezbrojnih ideja, nazora i »religija«. U mnogim slučajevima je to povezano s raznim okultnim obredima, koji na kraju krajeva sadrže najobičniji razvrat.

Prvi moderni osnivač jedne okultne sekte bio je Häuser. Prije rata se bavio pravljenjem pjenušavih vina. Kad je rat svršio, objavio je javnosti, da ima svetu misiju spasavanja čovječanstva od ponora. Obišao je čitavu Njemačku propovijedajući novu religiju. Da ima što bolji izgled mesije, pustio je dugačku bradu. U svim je krugovima imao pristalica. Njegova je popularnost bila tako velika, da je kandidirao za predsjednika Njemačke. Među Häuserovim pristalicama, nalazio se i poznati Hitlerov suradnik von Ribbentrop.

Dok je Häuser bio u neku ruku idealista, brojni drugi »proroci« tražili su u svojem naučavanju isključivo ličnu korist. Jedan od takvih je bio Hanussen, koji je preko svojih okultističkih sjednica vršio stanovitu propagandu hitlerizma.

U zadnje je doba Njemačka upoznala znatan broj osoba, koje su naprosto bolovale od mističkog ludovanja. Zanimljiv je slučaj nekog Rambachera, koji je po pričanju »uspio« da na spiritističkim sjednicama dozove duhove slavnih ličnosti, među ostalima Bismarcka.

Val je misticizma veoma pogodovao širenju astrologije. Astrološki je glasnik postigao nakladu od dva milijuna primjeraka. Okultnom je pokretu poznatom pod imenom antropozofije uspjelo privući njemačkog industrijskog magnata Rudolfa Steinera, vlasnika velikih tvornica cigareta. On je za pristaše novog kulta dao sagraditi u švicarskom gradu Dornachu vrlo egzotični hram.

Ovoj je sekti konkurirao Weissenbergov pokret, koji je nedavno zakonom zabranjen. Weissenberg je jedan od najčudnijih tipova među raznim prorocima i osnivačima sekta. U mladosti je bio pastir, lučki nosač, zidar, trgovac platnom. Jednog dana dođe na čudnu misao. Izjavi naime, da se sve bolesti mogu izliječiti bijelim sirom. Napusti sva svoja dotadanja zanimanja i dade se na propagiranje svoje čudesne terapeutske metode. Bezglavo poslijeratno vrijeme omogućilo je i ovoj misli stanovit prodor i popularitet među njemačkim pučanstvom i on je pustio bradu, obuo sandale i uzeo Bibliju u ruku. Tisuće ljudi svih staleža pođe za njim u nadi, da će im on pribaviti zdravlje i sreću. Njegovo je šarlatanstvo imalo i tragičnih posljedica. Mnogi naime teško obolješe od pretjeranog uzimanja bijelog sira. Neki su čak umrli od toga, te je Weissenberg bio osuđen na osam mjeseci zatvora. To međutim nije uništilo njegov ugled. Njegova se imovina i nadalje povećavala. Veliko je svoje imanje u Treblinu (Brandenburg) okrstio gradom Mira. Tu je bilo središte njegove sekte, kojoj je dogme izradio za vrijeme boravka u zatvoru. On se proglasio Kristovima poslanikom i njegovim novim utjelovljenjem. Tražio je od svojih pristaša božanske počasti. Poput ostalih i on je organizirao okultističke sjednice, za vrijeme kojih je stavljao na glave svojih vjernika bijeli sir. Raznim čudnim obredima i strašnim govorima uspijevao je da kod svih prisutnih izazove histerično stanje. Tada je slijedilo dozivanje duhova, pa mu je prema njegovu tvrđenju uspjelo dozvati sv. Ivana, Fridrika Velikog i mladog nacionalno-socijalističkog heroja Horsta Wessela.

Weissenbergov je pokret zadržao ugled sve do naših dana. Njegov je organ »Bijelo Brdo« bio naprosto razgrabljivan iz novinskih kioska. Broj njegovih pristaša popeo se čak na 100.000. Neki su od njih smatrali Weissenberga uzvišenijim, nego li se on sam držao. Oni su u njemu gledali utjelovljenje Sv. Trojstva, novog Mesiju. Razumljivo je, da je ovakva profanacija izazvala prave vjernike. Do sada se Weissenberg znao očuvati od eventualnih neprilika, koje bi mu mogla prirediti njemačka vlada. Bio je naime od početka hitlerovskog pokreta njegov gorljiv propagator. Kad je Hitler došao na vlast, novi mesija je postigao službeno priznanje svoje sekte. Tada joj je ujedno dao ime: »Vjerska nacionalno-socijalistička zajednica«.

Kad je međutim poznati Hitlerov pouzdanik Hess osnovao na svoju ruku nekakvu sektu, koja je propagirala povratak prirodi, Weissenberg je naskoro zapao u nemilost. »Prorok bijelog sira« bio je okrivljivan zbog komunizma i protudržavnog rada. To je konačno dovelo do zabrane svih obreda tog zanimljivog »proroka«. Kratkim službenim saopćenjem bio je proglašen heretikom i prognan, a njegova imovina zaplijenjena.

Ni ova zabrana (kao ni sve ostale) nije uspjela da u narodu uništi brojne tajne kultove i obrede, koji se naročito po velikim centrima marljivo obavljaju. Ima još uvijek pristalica magnetizma, te onih, koji vjeruju u nadnaravnu moć drveća ili u utjecaj zvijezda i duhova na svagdanji život ljudi, a da se i ne govori o tisućama propagatora antialkoholizma, vegetarijanstva i t. d.

Na kraju ćemo spomenuti pokret, koji je u trećem Reichu našao snažnog odjeka. Taj pokret pod imenom Wotanizma hoće da prede preko dvije tisuće godina kršćanstva i da vrati Njemačku starom germanskom poganstvu. U krugovima oko Hitlera našao je ovaj pokret gorljivih pobornika, koji ga htjedoše učiniti službenom religijom nacionalnog socijalizma. Za njih je naime i kršćanstvo semitski import, kojega bi se trebalo osloboditi. Postoji međutim opravdana nada, da će ovaj pokret doskora zahiriti i da će Hitlerova Njemačka poći drugim pozitivnijim putem.

DANIJEL CRLJEN

Pripovijest „Obitelji"

ZLOČIN STAROG ČUVARA PRUGE

FRANCUSKI NAPISAO CATULLE MENDES — PREVEO SLAVKO BALOG

1. STARI I MLADI BLAS

U lijepoj zemlji Baska, između pećina, koje sižu do neba i preko kojih se pjene bučni slapovi i spuštaju se poput groma dolje, nalazi se plodna dolina sočnih livada i plodnih voćnjaka. Visoka brda zaustavljaju vjetrove, a potok, koji divlje pada s pećina, vuče se dolje kao tiha rijeka. Cijela je Normandija sa svojim bogatim voćnjacima, sa svojim lijepim čoporima zatvorena u takvu jednu dolinu.

U takvom je blagoslovenom predjelu salaš (posjed) ponos i častoljublje svake baskijske seljakinje i onda, kada ne bi bio veći od dva jutra okružen gustom živom ogradom, prekrasnim vrtovima s voćem i povrćem te punim kokošinjcima.

Takav je bio posjed Cadije, lijepe i snažne seljakinje, kojoj je vrlo dobro pristajala k licu crvena baskijska kapa.

Cadija je bila marljiva kao malo koja. Od ranog je jutra pa do kasne večeri bila u poslu, a pri tome prijazna i uljudna prema služinčadi. Svi su je voljeli i štovali, premda su se malo i bojali, jer je znala biti i stroga, a držala je čvrsto u rukama uzde. No tako je to moralo biti na salašu, ako se hoće, da u njemu bude red i blagoslov.

Prije praskozorja bila je već Cadija na poslu u dvorištu i staji. I kad se vratila natrag u kuću, vidjela je na svoje čudo, da tu još sve spava, premda je sunce već visoko odskočilo.

Naslonivši se na ogradu stepenica poviče gore: »Hola! Oče, mužu, sinko, zar ćete danas cijeli dan spavati? Već se sunce popelo iznad bregova, a na stolu stoji svježe pomuženo mlijeko. Žurite se, vi pospanci!«

Nato se podrmaju drvene stube pod teškim teretom: osvanu pozvani i to stari Blas držeći malog za ruku. Jedan je bio otac, a drugi sin Cadijin. Stari je imao sedamdeset i jednu, a mali šest godina. Za njima je išao Antun, muž Cadijin.

Stari je Blas snažnog tjelesnog sastava. Glava i brada bijele su poput snijega, a prijazno je lice bilo opaljeno od sunca i s puno nabora. Nosio je baskansku nošnju kao u dolini: kratki haljinac iz debele čohe i smeđu kapu s crvenom kao krv resom, koja je dolje padala. U svojoj mladosti bio je najveseliji momak u dolini. Bio je prvak u borbi s bikovima, plesač i pripovijedač. Danas su dakako njegova uda postala ukočena, a njegova je glava, koju je nosio naslonjenu o lijevo rade, malo drhtala, a nije bio više tako brbljav i duhovit kao nekoć. No unatoč toga znao je još mnogo brbljati i pričati, pogotovu kada se okrijepio s vrčem jabukova mošta, što ga je znala tako izvrsno prirediti njegova kći. Znao je onda najbolje pričati šaljive događaje. Što se tiče njegove sposobnosti i hodanja, mogao je prevaliti četiri milje, a da se nije trebao podštapati.

Htio je samo jednu pomoć: svog unuka.

Starca je tješilo, da može maloga voditi.

Mali je Blas bio divan dječak, pravo dijete brda: zdrav, snažan, vesela duha, a najveće bi veselje staroga Blasa bilo u tome, da uzme tamne vitice maloga među svoje ruke i da mu gleda u oči, koje su bile duboke i modre kao gorska vila.

Antun Perdigut, otac maloga Blasa, imao je oko 30 godina i bio ozbiljnog izgleda, kao što i svi stanovnici toga kraja. Njegov je korak bio umjeren kao cijelo njegovo biće.

Cadija pozdravi oca sa srdačnim poljupcem kao i dijete i muža, a onda sjednu za čisto prostrt stol i pojedu šuteći zajutrak.

Seljak ne običava ujutru mnogo brbljati, jer mora da čuva svu svoju snagu za teški dnevni posao. Tek navečer priušti sebi da brblja, da se šali i smije.

Danas su se osobito žurili, jer su spavali dulje nego obično, a bilo je vrijeme žetve, kod koje je Antun imao mnogo posla.

I djed je imao svoje zanimanje: bio je kod obližnje željeznice namješten kao čuvar pruge, a bilo je već vrijeme, da nastupi službu.

Kad je stari Blas ispraznio svoju zdjelu, reče bojažljivim glasom svojoj kćeri:

»Znaš što? Bilo bi doista dobro, da pustiš maloga, da ide danas sa mnom. On će se zabaviti, a da ti odmah iskreno priznam, i ja! Dan će mi biti tako dug, ako ne vidim ništa drugo nego vodu, koja teče, i vlakove, koji jure. Bit će sasvim drukčije, kad imam maloga pokraj sebe. Nedavno je cio dan padala kiša, a dijete je bilo uza me, a da to nisam ni opazio. Navečer poviče: »Kako je to danas bio lijep sunčani dan!« A znaš, da je za maloga korisno, da udiše svježi zrak pokraj vode, a tamo ima mnogo prekrasnog cvijeća za igranje.«

»Tako!« poviče Cadija dižući se. »Zar je zrak ovdje loš i zar u vrtu nema cvijeća? Dječak ostaje kod kuće. Ako treba razonode i zabave, neka čuva guske. Već je vrijeme, da bude koristan. Ne, oče, ja ga s vama ne puštam. Mene je strah vlakova, mene je strah, kada se igra na obali rijeke. Kod nagiba je opasno, jer se šupljikava zemlja tamo spušta, čim se na nju nogom stupi.«

Mali Blas nije ništa prigovarao majčinoj zapovijedi. Zajutrak je svršio ne manjim tekom nego obično, i samo što je posrkao zadnju kap mlijeka iz svoje zdjele i pojeo zadnji zalogaj kruha, počne strašno tuliti udarajući se šakama među oči.

»Mir!« Poviče majka. »Ostajem pri onome, što sam rekla. Znam ja vrlo dobro, zašto ideš rado s djedom: zato, što ti priča priče; zato, što te pusti, da svuda trčiš, što ti oprašta i što te mazi. Ali ja ne ću, da ti sve oprašta. Baš si jučer došao krasan kući, sav ugrijan, s trnjem u glavi i poderanom odjećom. Izgubila sam pola

HODOČAŠĆE U SVETU ZEMLJU
od 13. srpnja do 5. kolovoza
Cijena 7800 dinara
Prijave se primaju do 1. svibnja. Upitati:
UREDNIŠTVO „OBITELJI", ZAGREB

noći, dok sam to dotjerala u red i zakrpala! Ne! Ti ostaješ kod kuće!«

Mali je neprestano plakao, a i stari je suzio u očima. Uto se umiješa i Antun.

»A jedamput nije ništa,« reče on svojoj ženi. »Danas možeš iznimno dopustiti, da mali djeda prati.«

Cadija je još mnogo prigovarala, ali je naposljetku pristala.

»No nadam se, da ćete obojica biti pametni,« doda još, i kada su obojica obećali, da ne će trčati preko tračnica i da će se uopće čuvati od vlakova, da se ne će približiti vodi, reče: »Idite u ime Božje, no to je svakako zadnji puta, što dozvoljavam!«

Veseli odoše držeći se za ruku djed i unuk.

Lagano i dostojanstveno pređu preko dvorišta kroz kapiju napolje uzduž živice, da pokažu majci, koja je za njima gledala, kako su k srcu uzeli njezine riječi i kako su one bile »razborite«.

Ali tek što su izmakli ispred njezinih očiju, bilo je najednom sve posve drukčije! Mali Blas ispusti svoju ručicu iz djedove i pobjegne, potrči naprijed i opet se povrati, skoči preko grabe i sjedne iza živice, stane se penjati na drveće i njihati se na grančicama i pri tome izgubi kapu te razdere hlače.

Oko djeteta sjale su zlatne sunčane zrake, trčale preko puta, provirivale kroz granje i igrale se s veselim dječakom.

Iza njega je poskakivao stari Blas kao kakvo dijete i zadovoljno mrmljao:

»Tako je pravo, moj sinčiću, tako je pravo!«

2. POKRETNI MOST

Mali je Blas neprestano trčao. Stari ga je Blas smijući se slijedio, i tako su došli do rijeke i mosta.

Rijeka je bila uska, ali duboka. Njome su mogle ploviti samo splavi i male jedrenjače, koje su imale samo jedan jedini, ali visoki jarbol. Tekla je između pjeskovitog nagiba i crnih granitnih bregova silovitom brzinom. Na tom je mjestu mali most spajao obje obale i vlak, koji je preko toga mosta brujio, nestao bi u otvoru tunela visokog brijega kao u kakvom paklenom ždrijelu.

To je osamljeno turobno mjesto. No sada je novi dan pozlatio i rasvijetlio cijelu okolicu.

Stari je Blas pošao ravno k mostu. Most je bio podignut, a služba se starog Blasa sastojala u tome, da most podigne, kada stvari ili jedrenjače plove uz rijeku, i da ga opet spusti, kada za to dade znak električno zvonce za vlak.

Sada je pregledao, da li je sve u redu, da li žice i lanci nisu možda preko noći zarđali, da li se ručka pokorava pritisku ruke te da li se most lako diže i spušta.

Međutim je mali Blas otrčao u vrtić, koji je za njega načinio djed pred stražarnicom okruženom lozom. Naravski samo za njega, jer su putevi po njemu bili tako uski, da može po njima ići samo jedno dijete.

Ljubice, tulipani i ružice cvale su u uzorno uređenim lijehama, a u sredini dizao se okolo na zlatno zelenom dršku veliki suncokret i držao je ispod svoga dostojanstva da pogleda na male cvjetiće. Nakon što se djed uvjerio, da je mehanizam mosta u redu, uvuče se tiho na prstima u vrt i nenadano jednim skokom stane iza djeteta i uhvati s obje ruke djetinju glavu.

Mali se preplašeno okrene, no kad je prepoznao djeda, klikne od veselja. A stari poviče:

»Ah, sada te imam, sada te imam! Ali opet ću te pustiti. Tako se hvataju ptičice. Malo ih zadržiš, da se još više vesele, kada ih pustiš, da opet lete ... A sada se, sinčiću moj, igraj sa šarenim kamenčićima, s cvijećem. Veseli se, pa makar razorio i lijehe.«

»Da, da,« reče on smijući se i poluglasno za sebe, »tako ja odgajam djecu! Pa zar ovakvi anđelčići nemaju prava da budu mali đavolčići?«

»Gledaj,« reče dalje, »tamo sam u grmu otkrio jedno gnijezdo te ću ti ga pokazati, kada vlak prođe.«

Malomu je bilo sve veselje samo u tome, da je brao tratinčice i bacao starcu u lice. Drški su mu ostali u bradi tako, da je starac na djetinje ushićenje dobio bradu od cvijeća.

Djed sjedne na klupu pred kućicu, mali se popne na njegova koljena i sada otpočne igranje, cerekanje, peckanje, smijeh.

Ptice su letjele, cvijeće mirisalo, a čisto i poput zlata padalo je svijetlo na djeda i unuka. Nenadano postane mali Blas ozbiljan i reče:

»Dosta smo se igrali, a sada jednu priču.«

To je i htio stari Blas, jer dječak nije nikada propustio, a da ne bi bogato poljupcima nagradio i izgrlio staroga za svaku lijepu priču. Mali je već dugo znao sve priče, jer mu je djed već

OBITELJSKI šivaći STROJEVI
Za čišćenje, obnovu i popravak preuzima jedina specijalna
MEHANIČKA RADIONA
FERDO FABRY, ZAGREB
Frankopanska 8 (u kući Hotel Imperial)

POKUĆTVO
Kupujte dobro i jeftino sa skladišta: **Slavko Henč, Zagreb, Vlaška ul. 70b** (Nadbiskupska palača). Izrada i po narudžbi. Van Zagreba dostava autom bez troškova pakovanja.

DOMAĆICE
kupujte potrebitu staklarsku i porculansku robu u staklani
R. PASARIĆ
Ilica 5 ZAGREB Ilica 5

Slika desno:

LOV NA ZMIJE NA MADAGASKARU

Učenici misionarskog sjemeništa iz Fianaransoa šetali su po vrtu i ulovili zmiju. To ondje nije neobičan slučaj
Foto Fides

mnogo puta pričao: o palčiću, crvenkapici, snjegulici, — a drugih djed nije znao.

Što je dakle preostalo starom Blasu, kada se pokazalo, da je njegova »knjižnica« neupotrebiva, a zaliha iscrpljena? Postane pjesnik. Slabo je noću spavao te je smišljao najčudnovatije priče, koje bi onda po danu pričao svome unuku.

»Da,« reče, »ja ću ti pričati priču, koja je tako lijepa, da ljepše nisu čula ni gradska djeca.«

»Kako se zove, djede?«

»To je priča o nekom malom dječaku, koji nije imao uši, i o jednom crnom psu, koji je pušio lulicu!«

»Oho!« reče mali začuđeno.

»Da, to ti je čudnovata priča, samo slušaj!« odvrati starac.

Mali Blas podigne svoju kovrčastu glavu i pogleda pažljivo starca svojim velikim očima, a starac počne ozbiljno i svečano svoju priču. U duši je osjetio nesigurnost, jer je priča bila malo zamršena, a sam nije bio načistu s koncem te priče.

(Nastavit će se)

PLAĆE HRVATSKIH ČINOVNIKA PRIJE 175 GODINA

Na hrvatskom saboru 25. travnja 1759. u Zagrebu regulirane su plaće za sve činovnike triju tadašnjih hrvatskih županija: zagrebačke, križevačke i varaždinske. Velike je župane imenovao kralj, zato ih je on morao i plaćati. Ipak je sabor odredio, neka se svakomu županu povrh kraljevske plaće obzirom na nastalu skupoću dade jošte iz zemaljske blagajne godišnji doplatak od 400 forinti. Svaka je županija imala svoga redovitoga podžupana, (ordinarius vicecomes), koji je vodio županijsku upravu. Osim toga imale su zagrebačka i varaždinska županija još po jednog podžupana (vicecomes sustitutus), koji je zamjenjivao redovitoga podžupana, jer su te dvije županije bile velike. Do god. 1759. dobivao je svaki podžupan samo 100 forinti plaće na godinu. Tu im je plaću sabor obzirom na skupoću potrostručio, te su otada dobivali po 300 forinti. Što je kasnije bio županijski tajnik, to je nekada bio županijski bilježnik (notarius comitatis). Svaka je županija imala svoga bilježnika, koji je godimice dobivao 125 forinti plaće; sabor im je tu plaću povisio na 200 forinti. Županije bijahu podijeljene na kotare, kojima upravljahu plemići suci (judices nobilium). Oni su vodili upravne i sudbene poslove, jer tada još nije bilo sudstvo odijeljeno od uprave. Križevačka županija imala je samo 2 kotara, varaždinska 4, a zagrebačka 7 (u buduće samo 6 kotara). Svaki plemićki sudac dobivao je god. 1759. samo 50 forinti godišnje plaće; sabor im je tu plaću potrostručio, te su otada dobivali godišnje plaće po 150 forinti. Plemićki su suci imali svoje zamjenike. Križevačka županija imala je takvih »malih sudaca« 5, varaždinska 10, a zagrebačka 12. Svaki »mali sudac« dobivao je godišnje samo 3 forinti plaće; sabor im je tu svotu povisio na 100 forinti. Prije god. 1759. nijesu naše županije imale posebnih blagajnika, već je zemaljski blagajnik sabirao porez po čitavoj kraljevini, a za taj posao držao je potrebite službenike. No od te je godine svaka županija imala svoga blagajnika; on je plaću brao prema količini posla, jer u većoj županiji mora držati više pomoćnog osoblja i dulje putovati, dok sabere porez. Zato je sabor odredio, da će blagajnik križevačke županije brati 125 forinti godišnje plaće, blagajnik varaždinske županije 150, a zagrebačke 200 forinti. Do godine 1759. nijesu hrvatske županije imale svojih županijskih odvjetnika. Od te godine su bila 3 takva odvjetnika, t. j. za svaku županiju po jedan. Oni su imali svaki pojedini godišnju plaću od 100 forinti. Još je na saboru određeno, da će odsada županije imati i nešto županijske vojske, koja je nužna za izvršenje nekih naloga. Svaki pješak (županijski hajduk) dobivat će godišnju plaću od 40 forinti, a svaki konjanik (katana) po 60 forinti. Tim novcem moraju oni sebi namaknuti opskrbu. Zagrebačka županija imala je 8 pješaka i 4 konjanika, a varaždinska i križevačka po 6 pješaka i 3 konjanika; a to je sve skupa stajalo 1400 forinti na godinu. Povrh toga imala je svaka županija svoga kaštelana, koji je imao voditi brigu za županijsku tamnicu; kaštelan je dobivao 40 forinti godišnje plaće.

DR RUDOLF HORVAT

PTICE, KOJE SU UZOR VJERNOSTI

Posjetioci zooloških vrtova vrlo rado promatraju papige, jer su to vrlo živahne, okretne i lijepo obojene ptice. Imade ih vrlo mnogo vrsta. U prirodoslovnom muzeju »Musée Buffon« u Parizu vidio sam veliku zbirku od hiljadu prepariranih papiga, svih mogućih veličina i boja... Prema načinu života i obliku tijela dijelimo papige u tri grupe sa stotinama vrsta: u noćne papige, kakadukalice i prave papige. Ima ih u slobodnoj prirodi na svim kontinentima — osim Evrope.

Među pravim papigama zauzima posebno mjesto porodica ara ili araras papige, a svega ih imade 19 vrsta. Te se papige odlikuju svojom veličinom, velikim i snažnim kljunom, jakošću i dugim klinastim repom. Te ptice nalazimo u Americi — od sjevernog Meksika preko Srednje Amerike sve do Argentine i južne Brazilije. U Andama ih imade sve do 3.500 m visine. Većina ara živi u prašumama, daleko od ljudskih naselja.

Ara papige dijelimo na one, kojima je temeljna boja perja plava, a obrazi su obrasli perjem. To su plave ara papige (Anodorhynchus), od kojih je najljepša hiacinska ara: jedan metar duga; dosta je rijetka i stoji od 10.000 do 15.000 Din.

Drugu skupinu čine šarene are (Ara Cuvier), koje su također skoro jedan metar duge. Perje im je različnih živih boja, a obrazi su im goli. Od njih imademo tri najljepše vrste zastupane i u zagrebačkom zoološkom vrtu: Araraunu, aru zelenkrilku i arakangu. Kako se te šarolike papige osobito lijepo ističu, kad ih je više na okupu, poklonilo je »Društvo prijatelja zagrebačkog zoološkog vrta« za Božić više komada tih velikih papiga gradskom zoološkom vrtu.

ARA ZELENKRILKA (lijevo) I ARA RAUNA (desno)

Ararauna (Ara ararauna) znade biti 97 cm duga; na rep otpada 52 cm. Perje na glavi, zatiljku, leđima i krilima i repu modre je boje kao nebo; vrat, trbušna strana i rep s dolnje strane narančasto je žute boje. Čelo je zelenkasto, a podbradak crn. Koža obraza je gola, bijele boje s crnim prugama, a šarenica oka je sivozelena.

Arakanga (Ara macao) do 86 cm duga krasna ptica, s klinastim repom od 32 cm. Perje na glavi je svijetloskrletno-crvene boje, leđa i rep modre boje poput svoda. Krilna pera su plava, dok je perje nadlaktice kao i na ramenima narančasto žute boje sa zelenom pjegom na vrhu. Brčna su pera — osim prva dva vanjska (koja su tamnomodra) — skrletno-crvena s modrim vršcima; na dolnjoj strani je perje svijetlocrvene boje. Šarenica oka je svijetložute boje. Obrazi su goli. Domovina arakange i araraune su sjeverne zemlje Južne Amerike, od Bolivije do Guatemala i Hondurasa. Ima ih i u Perù i Meksiku.

Ara zelenkrilka (Ara chloroptera Gray) velika je i krasna ptica poput arakange. Perje joj je na glavi i grudima skrletno-crvene boje. Perje nadlaktice, krila i na leđima je zelene boje, a sve ostalo perje tijela, ima iste boje kao i arakanga. Te se dvije papige često zamjenjuju. Ara zelenkrilka živi u srednjoj i južnoj Braziliji. Među mužjakom i ženkom nema vidnih razlika u veličini i boji perja — kao niti kod drugih papiga.

Are su biljožderi, a svojim jakim kljunom mogu i najtvrđe plodove (orahe) otvoriti, da dođu do jezgre. To su miroljubive, dosta nadarene ptice, koje se mogu naučiti na različne vještine i izgovaranju riječi. Svom timaratelju su vrlo privržene, ali prema nepoćudnoj osobi znadu biti opasne svojim jakim kljunom. Svojim krештavim glasom prave često silnu galamu. Mogu doživjeti i preko 40 godina u zatočenju. U svojoj domovini znadu načiniti i štete u plantažama, kamo se zalijeću na krađu. Kod tih ekskurzija su vrlo lukave. Dok se jato ara nalazi na bilju, koje pljene, dotle su na sve četiri strane plantaže postavljene straže starijih i iskusnijih ptica. Čim koji stražar opazi nepoželjnog sumnjivca, odmah se digne uz krештanje i to u protivnom smjeru od one strane, odakle smetnja dolazi. Za stražarom se digne cijelo jato. Dok kradu, posve su tihi, iako su inače glasne i živahne ptice.

Are rado love bijelci kao i urođenici. Meso im jedu, tečno je kao govedina. Indijanska plemena ih love i radi šarenoga perja, od kojega prave različite nakite za svečanosti. Tupinambi (pleme Indijanaca s istočne obale Brazilije) osobito se rado kite perjem ara papiga. Kod toga divljeg plemena nakit je od perja are znak rata. Krvnik, koji ima dotući zarobljenika zaraćenog plemena, ima na glavi krunu od repnog perja are; a buzdovan, kojim mora utući zarobljenika, sav je

oblijepljen malim perjem sa trupa tih papiga... Brazilijanci upotrebljavaju velika pera are za pisanje.

Neka indijanska plemena rado othranjuju i pripitomljuju ara papige. To već spominje i Kolumbo. Često se mogu u tim krajevima vidjeti ara papige u dvorištima između kokoši, kao što kod nas vidimo golubove. Stanovnici Antila uopće othranjuju are mjesto koka. Zato su te papige mnogim indijanskim plemenima i vrelo dohotka.

Are imaju običaj, da se za vrijeme parenja vraćaju u svoje staro gnijezdo. To je bilo poznato već i starim Peruancima. Ako je koji od njih naišao na gnijezdo ara, to bi zapamtio i držao kao tajnu, koju bi otkrio samo svom sinu. Takvo »obiteljsko« gnijezdo čuvaju još i danas ta plemena.

Are se gnijezde u šupljem drveću prašume. Njihova legla nađu po repu, koji dosta daleko strši iz gnijezda. Papige su čučavci, zato su mlade papige, kad se izlegu, ružne, gole i slijepe. Neka manja oko 70 cm duga ara papiga, t. zv. vojnička ara pravi rovove u zemlji, gdje se onda gnijezdi. Urođenici vade mlade papige iz gnijezda, prije nego dobiju potpuno pernato ruho, onda ih othranjuju i pripitome.

Are legu dva jajeta — poput kokošjih. Žive uvijek samo u dvoje i to kao »vjerni supruzi«. U svojoj vjernosti slijedi jedan suprug drugog i u samu smrt... Jednom je neki lovac Manuel Palomares ustrijelio jednu od dvije leteće are. Ubijenu je objesio na sedlo i odjahao kući. Drug ubijene are slijedio je jahača do kuće i u dvorištu se spustio, dao se uhvatiti i zarobiti... Vjernost tih papiga često izrabljuju lovci u svoju korist. Ako naime u letu padne koja ara, odmah se za njom spusti njen obiteljski drug, koji prevrće i pregleda ranjenog druga. Kada se uvjeri o smrti bračnog druga, stane vikati kreštavim glasom i time domami druge are. Taj čas iskoristi lovac, saspe među njih olovo i dođe do sigurnog plijena. Za are se može kazati, da bračni drugovi žive samo za sebe i svoje leglo... Mnoge ljudske obitelji mogle bi uzeti primjer ove lijepe egzotične ptice!

STJEPAN GOTWALD

ARAKANGA

MOJA DUŠA

Duša je moja ko sleđena česma.
Sapeta ledom rijetko kad romoni.
U sebi nosi stih, što vječno zvoni,
ali se rijetko glasi njena pjesma.

Ona, ko bistra opčinjena česma,
mrmori samo, kada ključ se tajni
dodirne brave. Onda vrutak sjajni
ključa i hukti. Iz tajnog povijesma

niti se nižu. Zvonke bruje rime.
Drhtaji trepte, zuje puni čara.
Traci se naspu čarobnoga žara.
Akorda mekih u njoj vriju plime.

Onda se opet u čahuru svine.
Gase se traci i drhtaji mriju.
Minule glazbe dok još odjek gine,
u njoj već vruci proplamsaja sniju.

JOSO BENAC

NOVO ČETVRTGODIŠTE

započinje »Obitelj« ovim brojem. Velika raznolikost sadržaja, kojoj smo posvetili naročitu brigu u prvom četvrgodištu ove godine, bit će u novom četvrtgodištu još svestranija i još zanimljivija. Nakon što smo u prošlom broju završili prvi ovogodišnji roman od poljske spisateljice Marije Radziewicz, počinjemo u narednom broju donositi nov roman »Zapečaćeni anđeo« od ruskog pisca Ljeskova, koji će svojom književnom ljepotom osvojiti sve čitatelje i čitateljice. Uz taj roman donosimo i jednu vrlo zanimljivu poveću pripovijest, koja će potresti duboko srca sviju roditelja i djedova među našim čitaocima. Mnoge naše čitateljice hvale osobito ono, što stalno donosimo u rubrici »Naš dom«, a opće su priznanje stekle kozerije, kojima od početka ove godine naše čitaoce u svakom broju razveseljuje duhoviti Ly-tai-fu. On ne će sustati ni u ovom četvrtgodištu. A što se u prvom četvrtgodištu svidjelo svima, da smo preko polovice omota donijeli u više boja, na to kažemo, da imamo volje s tim i nastaviti, samo molimo naše pretplatnike, da nas u tom pomognu točnim plaćanjem pretplate i tim, da »Obitelj« preporuče i onima, koji je još ne drže. To će uopće omogućiti, da se »Obitelj« u svakom pogledu dotjeruje i usavršuje, a to je želja sviju nas: i našeg uredništva i naše uprave i naših čitalaca.

O BEĆARCIMA U BAČKOM BEREGU

Naša je narodna pjesma nikla u duši narodnoj, ona je bila svjedok narodne radosti i žalosti, kroz nju su u našim srcima svitale drage uspomene na naše pređe, jer je ta pjesma bila ogledalo našega naroda, njegovih težnji, a bila je također i odraz društvenoga poretka.

Narodna je pjesma nikla iz dana u dan na ognjištima sirotih porodica, na širokim poljima i u zvjezdane večeri, kada selom sjetno zašute glasovi brižnoga života, a raspe se kao pozna svirka miris cvijeća: simbol ljubavi!

Narodna je pjesma još uvijek bila svjedok narodnog osjećanja i u njoj su najiskrenije dolazile do izraza skrivene misli, nade i želje! Ona je slavila pravdu, kudila krivdu, veličala je iskrenu i istinsku ljubav. Ona je najmilija narodu, jer je ona istinski odraz duše i srca. U njoj je opjevana strasna mladost, u njoj bukti zanos i hirovi obijesnih mladenačkih težnji. Narodni je duh već odavna osjećao potrebu da izrazi svoje misli i osjećaje i to na originalan i prosti način, jezgrovito, s mnogo smisla za takve stvari. I kada se pojavila koja pjesma, ona je nosila i obilježje one sredine, u kojoj je nastala, prenosila se kroz pokoljenja, pa se sve do danas sačuvala . . .

Na selu su sve svečanosti isključivo vezane za pjesmu i bez pjesme nema ni radosti, a ni žalosti. No dok su obično narodne svečanosti crkvenoga karaktera održavane religioznom sviješću, dotle su »divani«, sastanci i igre u kolu davale veću slobodu i širi obim, da se izraze u nijansama momačkih i djevojačkih glasova najintimnije želje i osjećaji, te stoga nije ni čudo, što ljubavnih pjesama ima u najvećem broju. Te se lirske pjesme na selu nazivaju »bećarci«, slično su vrlo kratke i to od dva stiha, ponekada, vrlo rijetko i od više, ali je zato misao uvijek izražena vrlo slikovito i lakonski.

Nedjeljom momci i djevojke obučeni u šarolika narodna odijela polaze na »divan«, gdje se susreću drage oči, gdje dragi pored drage zaboravlja sve životne brige, koje ga sutra čekaju. Djevojke nose bijele košulje »isprosijecane« i »našljokane«, a isto tako i »pregače«. Na glavi su im pletenice, u koje se zadjenu »drhtavice«, »zvečki«, đurđici i ogledalca. Momci nose »košulje ćenjarke« zlatom izvezene, na njih oblače »frosluk« u narodnim bojama, a pri velikim su svetkovinama »frosluci« svileni na »velike grane«.

Čim svirci zasviraju, sve, što je mlado i što se rado veseli, hvata se u kolo. Dok se njiše kolo uz pratnju muzike, tada s vremena na vrijeme koja djevojka pjeva solo bećarac, a svi se ti bećarci obično tiču ili drage ili dragoga, svi su oni aluzije, u kojima više na neposredni način izbija narodni mentalitet. Bećarci su obično puni ironije, zadirkivanja, prelaze ponekada i u sarkazam, ali znaju često da budu sažeta konstatacija životnog iskustva . . .

. . . . i tako, dok noć sve više i više pada, ori se pjesma i sve nosi na krilima vatre radosti i veselja. Bećarac se niže za bećarcom, a ima ih vrlo mnogo, jer su oni najmiliji i najbliži seljačkome srcu. I nijedno veselje, nijedna proslava ne može se bez njega ni zamisliti. On se i suviše udomaćio u selu i postao je već i nužna potreba. Bećarac nije zapravo velike umjetničke vrijednosti, ali je on utoliko važniji, ukoliko nam daje sliku sredine, u kojoj je nastao. On je često obijestan, raskalašen i raspojasan, iz njega izbija snaga mladosti, ali on zna biti i sentimentalan, pun tragike i očajavanja. No ne treba izgubiti iz vida, da se njime i mnogo služe kao satirom, šibaju se poroci ili se ismijavaju mane društva ili ličnosti. Glavna je odlika bećarca jezgrovitost misli u zgodnim i dobro pogođenim alegorijama i komparacijama, muzikalan je, obično deseterac sa srokom u sredini drugog stiha i na kraju.

Za proučavanje seljačkog života mnogo ćemo se koristiti bećarcima, jer oni sažeto sadržavaju sva moguća zbivanja u duši našega seljaka i seljakinje. Bećarcu se sve do danas još nije posvetila dovoljna pažnja, što se nikako nije smjelo da dogodi, jer je on isto tako sjajna tvorevina narodnoga duha, kao što su i mnoge naše narodne pjesme. I posvetimo li dovoljnu pažnju bećarcu, proučavamo li ga, znači da polazimo pravim putem, koji nas vodi ravno srcu našega seljaka, jer je taj bećarac isto tako nježan, sentimentalan, obijestan, tragičan i lijep, kao što je i sav život na selu sa svim mogućim varijacijama!

ANTE JAKŠIĆ

KAKVU VODU VI PIJETE?

Svagdje, gdje je voda slaba sastava, pretvrda ili premeka, svaka bolja osoba morala bi popiti mjesečno nekoliko boca prvorazredne, prirodne mineralne vode Radenske,
da uzpostavi ravnotežu minerala i sokova u tijelu.
Dobra voda — pola zdravlja!
Mnoge bolesti dolaze od slabe vode. Osobito po gradovima i većim mjestima.
Jedan sanduk sa 25 boca po 14 deci 130 Din franko Slatina Radenci. — Tražite cjenik, upute: Kupalište Slatina Radenci, Slovenija.

KREVETI željezni, mjedeni i ostalo čelično pokućtvo nabavit ćete najsolidnije i najjeftinije kod proizvađača:
FILIP BAUM, ZAGREB
Tel. 83-60 I. Dežmana 1 (Prolaz Tuškanac)

FOTO I. KOTZMANN
ATELIER ZA MODERNU FOTOGRAFIJU
ZAGREB
STROSMAYEROV TRG BROJ 12
KRALJICE MARIJE ULICA BROJ 3
HRVATSKI SELJAČKI DOM

Moderni krojački salon
Za dame: svih najmodernijih krojeva kostima, ogrtača itd.
Odio za gospodu: u svim krojevima! Prvorazredna izvedba:
Krojačka dvorana **Vinko Šepec**
Zagreb, Trenkova 6.

STARE I NOVE PRILIKE I NEPRILIKE

Sav svijet osjeća silnu gospodarsku nevolju. Svuda slušamo riječ »kriza«. I doista se u posljednjih 16 godina, što su protekle iza rata mnogo promijenilo u narodnome gospodarstvu kulturnih zemalja svijeta. Nas najviše zanima, kako je u nas. Tu čujemo, kako ljudi stalno jadikuju. Seljaci se tuže, da je prejeftino sve, što prodaju. Mali trgovci jadikuju, da im kupci ne plaćaju robe. Trgovci, što trguju na veliko, mogu da rade s procentima, koji su vrlo maleni. K tomu se slabo izvozi naša roba u druge zemlje. Zanatlije slabo zarade. Tko bi izbrojio sve jade, što ih ljudi pate u svome gospodarstvu.

Najgore je zlo pri svemu tome, što na sve strane nastaje malodušnost. Nestaje nade, da će biti bolje.

Kolikogod mi jadikovali poradi svojih nevolja, ipak možemo reći, da kao seljačka zemlja ne trebamo sve gledati crno i beznadno. Pomislimo samo na to, da se u doba, kad je bilo dosta novaca u prometu, skupljalo za gladnu Hercegovinu. Dakle je i u ono doba bilo silne nevolje po našim selima. Srednjoškolski i univerzitetski đaci bili su gladni možda mnogo više nego danas. Ono obilje novca u prvim godinama poslije rata nije pripadalo svakome u istoj mjeri. No danas se nevolja razlikuje od one pređašnje nevolje po tom, što se sada o nevolji mnogo više piše po novinama i knjigama. Kako je danas veći dio štampe pisan zapravo za imućniji srednji stalež, nastale su u štampi jadikovke i rasprave o gospodarskoj krizi onda, kad je nevolja pritisla imućniji dio srednjega staleža.

Kad kažemo »imućniji dio« srednjega staleža, mislimo poglavito na trgovce, obrtnike, male industrijalce, što su se neko vrijeme iza rata veoma bogatili, a onda su malo pomalo osiromašili. Možda danas baš takvi ljudi jadikuju, da je kriza, više negoli jadikuju pravi patnici.

Onih prvih pet, šest godina poslije rata bilo je po našim malim gradovima i trgovištima toliko obilje novca, da je jedan dio srednjega staleža ujedamput stao živjeti relativno raskošnim životom. Na koncertima i drugim javnim priredbama vidio si djevojke građanskoga staleža odjevene u sjajne haljine. Upravo se ludovalo kod izbora različnih »miss«. K tomu je na različne zabave nagrnulo mnoštvo mladeži. Vidio si i nerazborite roditelje, što su vukli žensku djecu od deset, jedanaest godina na ples, t. j. djecu, što su tek svršila osnovnu školu. Odgajala se po školama nekakva generacija, što nije zapravo imala ozbiljna interesa ni za što. Pored njih se mjesna srednjoškolska sirotinja strašno patila gladom i lošim stanovanjem. Pored toga je velik dio te mladeži bio star-mali. U mladim je godinama ta mladež o životu već znala, koliko starci. Prave mladosti nijesu imali ti mladići.

Sad se pomalo odgaja novi i bolji tip naše mladeži. Ne valja sve gledati crno. Dobro polako napreduje. Već se i po školama jasno vidi, kako djeca ozbiljno shvaćaju život. Zanimljivo je, da po srednjim školama gotovo nestaje sasvim onoga tipa đaka, što su bili nekada silom tjerani u školu. Ta današnja djeca znadu, da bez škole ne mogu nikuda. Zato plaču za školom čak i ona djeca, što su slabo sposobna za školu.

Silna tužba na krizu čuje se i iz usta onih ljudi, što inače i u samoj toj krizi dobro žive. No nešto je drugo krivo, što oni toliko viču. Potrebe su porasle poslije rata. Srednji se stalež naviknuo kroz nekoliko bogatijih godina na luksuz, što ga prije nije poznao. Ljudi, što su lako sticali novac, rasipavali su ga, kao da su pomahnitali. Tako se spiskalo ono obilje novca. Nestalo je novca, ali su ostale potrebe i navika na lagodan život. Kako najedamput nije bilo novaca, stali su ljudi od imućnijega srednjeg staleža živjeti na dug. Sad se dospjelo do toga, da su trgovci po malim mjestima, sitni industrijalci, veći obrtnici, advokati i drugi zaduženi preko glave. Upravo je neshvatljivo, kako je nerazuman bio taj dio našega srednjeg staleža. Po malim se mjestima ruše kuće u novije vrijeme poradi starosti i zapuštenosti. Oni, koji su imali novaca, nijesu gradili novih kuća po gradovima, dok je bilo novaca. Gradilo se samo ondje, gdje je bilo nade, da će se steći mnogo od stanarine. Drugačije je mnogo novca spiskano.

Hoćeš ne ćeš nastaju sad opet solidnija vremena. Uza sve patnje i nevolje vidimo i neke svijetle pojave u sadašnjoj nevolji. Dobro polako napreduje, ali i to nas ispunja pouzdanjem. Gdje smo prije po nedjeljama, o blagdanima i sajamskim danima vidjeli mnoštvo pijanih seljaka, tamo sada vidimo samo po kojega pijanoga čovjeka. Ženska je moda u manjim mjestima postala solidnija. Mijenjaju se i plesovi, zapravo način, kako se pleše. Nekako su nestali i pornografski filmovi i pornografski glazbeni šlageri. Naravni su razlozi prisilili mnogo ljudi na skromniji i razboritiji život. No treba da i u duše ljudske uđe veća mjera kršćanske skromnosti.

JOSIP ZIDARIĆ

Agneza salon šešira
Zagreb, Draškovićeva 10.
Veliki izbor! — Prvorazredna izvedba! Popravci i moderniziranje! Veoma niske cijene! Osvjedočite se! Razgled bez obaveze na kupnju

Riješili ste pitanje
Pokućtva i ostalog kućnog namještaja
ako naručujete u stolariji
Stjepan Benjeglav
Zagreb, Radišina ul. 7
Solidna izradba! Brza posluga! Umjerene cijene!

SAMO 1 DINAR
stoji pranje i savršeno glačanje tvrdih ogrlica tako, da na rubovima ne ispucaju, u praonici i gladionici svakovrsnog rublja
„SOKOL", ZAGREB
Boškovićeva ulica 10

KULTURA

Književnost

Marko Vunić: »IZ KOŠNICE LJUDSKOG RODA«, izdalo Društvo sv. Mohora. — Uza teške progone, kojima su podvrgnuti naši sunarodnjaci u Italiji, Društvo sv. Mohorja ipak nastavlja s izdanjima knjiga namijenjenih hrvatskom seljaku u Istri. Između ovogodišnjih izdanja (za g. 1935.) nalazi se i knjiga našeg suradnika prof. Marka Vunića »Iz košnice ljudskog roda«. Vrlo zgodna knjiga o neobičnim ljudima i običajima sadašnjosti i prošlosti u širokom svijetu, koja se čita kao zanimljiva priča. Dijeli se na ove odlomke: »Čergo moja, čergice, od čađava platna« (život i običaji cigana), »Pod crnom zastavom smrti« (gusari), »Narodi ledenog sjevera« (Eskimi i Laponci), »Carstvo krizantema« (Japan), »Pod žarkim suncem« (život crnaca), »Lakat brade — pedalj muža« (Patuljci), »Carstvo sunca i mjeseca — zlata i srebra« (narodi Mehika i Perùa-a), »Narod crvene kože«. — Knjiga je ukrašena brojnim slikama, koje sadržaj čine još zanimljivijim.

KAKO PIŠE GOSPODIN M. KRLEŽA. To je naslov novog sveska Mosk. (Moderne socijalne kronike). Tu je upotrebljena ista metoda, koju upotrebljava g. M. Krleža, kad »obračunava« sa svojim protivnicima. Uzete su pojedine rečenice g. Krleže pa je duhovitim načinom provedena analiza tih rečenica. Iz toga se vidi, da g. Krleža nema nikakva prava, da onako s visoka sudi o čitavoj našoj književnosti proglašujući, da je čitava hrvatska književnost samo laž. U uvodu je iznesena interesantno i duhovito pisana biografija g. Krleže pa to čitavom svesku kao i lijepa oprema s uspjelom karikaturom daje posebnu vrijednost. Bilo bi potrebito, da ova knjižica dođe u ruke svakom načitanom Hrvatu. Pojedini svezak »Mosk« stoji Din 3.—. Adresa: »Mosk«, Zagreb, Trenkova ul. 1. II.

Glazba

Osmi koncerat Zagrebačke Filharmonije bio je 26. ožujka u Hrvatskom Glazbenom Zavodu u Zagrebu. Izvedena je Beethovenova ouvertura k »Egmontu«, zatim njegov Koncerat za glasovir i orkestar u Es-duru, op. 73., najljepše njegovo djelo te vrsti, u kojem je glasovirski dio odsvirao Evgenij Vaulin majstorski dotjerano, samo se opažalo, da je skupno sviranje s orkestrom tu i tamo bilo nedotjerano, valjda nije bilo dovoljno skupne vježbe. Na koncu je okrestar odsvirao i Schumannovu Četvrtu simfoniju u d-mollu, op. 120., posljednje simfonijsko djelo tog predstavnika njemačke glazbene romantike, djelo, u kojem kao da već razabiremo zvukove skladateljeve duševne rastrojenosti. Koncertom je ravnao dirigent Oskar Jozefović. Dr. J. A.

Koncerat đaka ljubljanskoga konzervatorija u Zagrebu bio je 23. ožujka u Hrvatskom Glazbenom Zavodu. Osnovna je simpatična značajka toga koncerta bila, da nije bio šablonski stegnut na djela klasične i romantične glazbe, kao što to inače kod đačkih produkcija prečesto biva, a od 11 skladatelja, kojih su djela izvedena, 6 ih je iz slavenske glazbe od Premrla, Pavičića, Lajovica, Smetane, Dvořáka i Prokofjeva. Od izvađača najbolje su se istakli Valens Vidušek, koji je na glasoviru s mnogo umjetničke proživljenosti izveo 4 manje stvari od Prokofjeva, zatim violinista Uroš Perošek, koji je s mnogo efekta izveo Sarasatove do dosade popularne »Ciganske melodije«, pa sopranistica Štefka Korenčan, koja je upravo savršeno otpjevala Miladinu tešku ariju iz Smetanine opere »Dalibor«. Ovaj je koncerat dostojno reprezentirao glazbeno nastojanje ljubljanskoga konzervatorija. Dr J. A.

Radio

RADIO ZAGREB

Pored uobičajenog rasporeda za naredni tjedan ističemo ove priredbe:

7. IV. U 11 s. Prenos mise iz crkve sv. Marije. Mješoviti zbor društva »Branimir« pjeva staroslavensku misu od K. Kolba. — U 20.15 s. Violinski koncerat V. Veiterfelda. — U 20.45 s. Dubravko Dujšin čita Čehovljeva »Čovjeka u koricama«.

8. IV. U 17.30 s. Koncerat na violoncellu, izvodi Franjo Novak. — U 20 s. Prenos opere iz Narodnog kazališta u Zagrebu.

9. IV. U 17.15 s. Koncerat na flautu, izvodi K. Krasnoševski. — U 17.45 s. Vokalni koncerat Ludmile Radoboj. — U 20 s. Vokalni koncerat Drage Hržića. — U 21.30 s. Klavirski koncerat Zdenke Pacher.

10. IV. U 17.15 s. Dječji sat. — U 20 s. Prenos opere iz Narodnog Gledališča u Ljubljani.

11. IV. U 20.50 s. Prenos opere »Carmen« iz Milanske Scale.

12. IV. U 20 s. Koncerat muškog zbora Zagrebačke Polifonije. — U 20.30 s. Koncerat orkestra Narodnog Kazališta.

13. IV. U 20.30 s. Koncertno veče. —

DOGAĐAJI

26. ožujka: Titulescu otputovao iz Beograda u Bratislavu na vijećanje s češkoslovačkim ministrom Benešom. — Završilo se ravno 2 godine od istupa Japana iz Društva Naroda, pa tek sad prestale sve obveze Japana prema Društvu Naroda. — Imenovana nova belgijska vlada pod van Zeelandom (katolikom), a sastavljen je od 6 članova katoličke stranke, 5 socijalista i 4 liberala. — Razgovori engleskih ministara Simona i Edena s njemačkom vladom u Berlinu svršeni sa slabim uspjehom.

27. Ministar Simon vratio se iz Berlina u London, a Eden stigao u Varšavu na putu u Moskvu. — Iz Rima se javlja, da Papa sprema encikliku o svjetskome miru. — Titulescu otputovao iz Bratislave u Pariz.

28. Novim predsjednikom poljske vlade postao Slawek mjesto dosadašnjega Kozlowskoga, a inače ostala vlada ista. — Lord Eden stigao u Moskvu.

29. Pala španjolska Lerrouxova vlada. — Nova belgijska vlada snizit će vrijednost belgijske valute za 30 posto, te je tim dan udarac zlatnom bloku, u kojem su bile države sa zlatnom valutom. — I skandinavski blok (t. j. Danska, Švedska i Norveška) vijeća o opasnosti od njemačkog naoružanja. — Titulescu i Laval vijećaju u Parizu, a Eden i Staljin u Moskvi.

30. Govori se, da će Austriji biti dozvoljeno povećanje vojske, a i Bugarskoj, ako stupi u Balkanski savez, ali Madžarskoj nikako, jer ona otvoreno ide za rušenjem mirovnih ugovora.

31. Lord Eden otputovao iz Moskve u Varšavu. — U izborima u Madžarskoj dobila je Gömbösova vladina stranka 132 poslanika, a sve druge stranke 32; za još 70 mandata bit će izbori 6. travnja.

1. travnja: Grčka vlada odlučila raspustiti parlamenat i senat te raspisati izbore za konstituantu na dan 19. svibnja.

Najbolja, najnovija i najjeftinija knjiga o kuhanju

DOMAĆICA U KUHINJI

od M. Cezner i St. Andrić

sva je u 2 i po mjeseca rasprodana

Izašlo je novo izdanje!

UPRAVA „OBITELJI“

TORBICE ZA DAME

ženske i muške pojase, aktovke i svu kožnu galanteriju kupujete izravno i jeftinije kod proizvađača

STJEPAN MIHEK

radiona za izradbu torba, kovčega i kožnate galanterije

ZAGREB, ŽERJAVIĆEVA UL. 3 (dvorište)

Telefon iz usluge 20-28

RADIO ZASTUPSTVO

Aparati — zadnja riječ! — Najmoderniji baterijski aparati svih vrsti! — Radio klinike za sve sisteme!

FRANKOPANSKA ULICA 2 A (DVORIŠTE)

ILICA 128 ILICA 128

Nabavljajte **Pokućtvo**

kod **I. D. Opačić i Sinovi**

u vlastitoj kući

ILICA 128 telefon 62-39 ILICA 128

NAŠ DOM

Dobar tek

JELOVNIK ZA OVAJ TJEDAN

Nedjelja. Objed: Teleća ragu-juha. Punjena teleća prsa sa poljskom salatom. Pita od oraha. — Večera: Hrenovke (ili kobasice) s hrenom. Kompot ili voće.

Ponedjeljak. Objed: Juha od krumpira. Okrugljice od tijesta sa sirom punjene narančama. — Večera: Kruh s maslacem i čaj.

Utorak. Objed: Juha od graha. Špinat sa sušenim mesom. — Večera: Salata od graha.

Srijeda. Objed: Kisela juha s jajima. Savijača s kupusom. — Večera: Sir s vrhnjem i mladim lukom.

Četvrtak. Objed: Juha od špinata. Govedski gulaš. — Večera: Kajgana s kiselim krastavcima.

Petak. Objed: Juha poput riblje. Varivo od leće. Kolačići od jaja. — Večera: Popara.

Subota. Objed: Juha od rajčice. Pržena cvjetača s krumpirom i salatom. Buhtli s pekmezom. — Večera: Punjena jaja s majonezom.

Juha poput riblje. Nekoliko krumpira oguli i metni u vruću slanu vodu zajedno sa nasjeckanim lukom, biberom i malo lovora. Kad je krumpir kuhan, primiješaj zapržak sa lukom i crvenom paprikom, zakiseli octom. Sve zajedno protjeraj kroz sito (pasiraj) i prokuhaj sa kiselim vrhnjem.

Tijesto od sira za okrugljice. Miješaj 1/8 kg kravskog slatkog sira s dva žumanjka i s malo soli. Zatim nalij mlijeka i dodaj brašna, pa valjačom u zdjeli dobro umijesi tijesto. To tijesto zatim izvadi na dasku posutu brašnom i načini iz njega manji ljebčić, koji razreži na male komadiće, pa svaki razvuci i spljošti, stavi na nj prepolovljen komadić naranče s koje treba dobro poskidati bijelu kožicu, i smotaj u okrugljicu. Okrugljice skuhaj, poslaži na zdjelu i pospi ili makom ili na masti prženim žemljinim mrvicama.

Špinat sa sušenim mesom. Skuhaj ½ kg špinata. Zatim nareži sitno 20 dkg sušene svinjetine. U zdjelu uspi 2 žumanjka, nasjeckano meso, samljeveni špinat, 2 pune šake mrvica od žemlje i snijeg od 2 bjelanjka. Sve skupa lagano promiješaj i uspi u zemljanu posudu te metni u pečenjaru, da se speče. Nosi u istoj posudi na stol.

Kolačići od jaja. Razmuti 3 žumanjka sa 2 dcl kiseloga vrnja, posoli te primiješaj žlicu brašna i snijeg od 3 bjelanjka. Peci u posudi, u kojoj se peku volovske oči. S. A.

DOMAĆICE! Želite li čist stan od razne gamadi, preporučamo Vam »Razkužni zavod Hruby«, Deželićeva ulica br. 20, koji provodi uz punu garanciju cyanizaciju bez oštećenja namještaja ili metalnih predmeta, isto tako sva potrebna prvorazredna sredstva za uništavanje kućne gamadi. — Cijene vrlo umjerene, plaćanja pogodovna.

Zdravlje

Liječenje vratobolje. Upala vrata sa jakom boli dolazi obično s vrućicom. Uslijed toga teško dišemo. To je upala krajnika ili nosa ili nepca. Ona se može izliječiti mlakom, malo posoljenom vodom, pomiješanom s malo octa ili limunova soka. Tom se vodom grglja i ispira vrat, da nam bol olakša. Usto treba, dok traje vrućica, ležati u toplom krevetu, te nastojati da se lako oznojimo. I. S.

Domaći lijek protiv prehlade. Protiv prehlade osobito je koristan čaj od jednakih dijelova trpuca, kopra, kopitnjaka i plućnjaka. Jednu punu žlicu tog suhog bilja prelij sa 3 dcl kipuće vode. Ocijedi, zasladi medom i pij, dok je vruć... Neki opet laku prehladu liječe na ovaj način: Razrežu šest jabuka srednje krupnoće u sitne komadiće, pa to preliju jednom litrom kipuće vode. K tome se doda 50 grama meda i sok od dva limuna. Sve se to pokrije i ostavi jedan sat na vrućem štednjaku. Zatim ne ispreša tekućina, te se daje bolesniku svaka dva sata po jedna mala čašica. I. S.

Ne badava
ali uz nevjerojatno niske cijene postignete u tapetarsko-dekorativnoj radnji
prije G. JURAK sada S. BALOV
Zagreb, Gajeva ulica 22 — Telefon 61-57
Obnova i popravak kauča, otomana, madraca i t. d. kao i sve u tu struku zasijecajuće radove.
Posjetite bez obaveze na kupnju!

Kućanstvo

Dobro piće od meda. Na jedan dio vinskog octa smiješaju se dva dijela meda, pa se to kuha, dok se ne zgusne kao sirup. Zatim se ohladi i spravi u boci. Kad hoćeš piti, nalij na osam dijelova svježe vode jedan dio toga meda, pa je to piće još bolje od limunade, osobito za bolesnike.

Tekućim voskom vrlo je dobro premazati pokućtvo, jer vosak daje lijep sjaj, a ne drži prašinu, pa se takvo pokućtvo lako da oprašiti. Osim toga tim postaje pokućtvo i ljepše i trajnije. Vosak prekriva i ogrebotine na pokućtvu i čuva ga od pucanja.

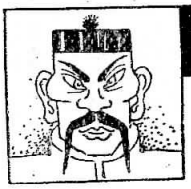

LY-TAI-FU GOVORI

NA TELEFONU

(Prije svakog razgovora zazvoni zvonce: drindrindrin... drindrindrin... ja dignem slušalicu i kažem »halo!« Ostalo ide po redu).

»Halo!«

To kažem ja. Onaj drugi pita:

»Kako ste spavali, gospodine Mirkoviću?«

»Odlično. Bez stjenica...«

»Lijepo vrijeme, što kažete?«

»Prilično lijepo. Skoro sasvim. Svega šest oblaka u umanjenom mjerilu. Dim ide gore.«

»Kako gospođa i djeca?«

»Hvala na pitanju, vrlo dobro. Žena je dobila četiri nova zuba, a djeca su otišla u ured.«

»Kako, molim?«

»Skuhao sam joj i kamilice, ali se svejedno derala cijelu noć.«

»Halo! Halo!«

To kaže on. Ja više nemam što da kažem.

*

»Halo!«

»Dakle, gospodin Mayer, nudim vam po zadnji put: osamnaest hiljada i sedam stotina. Pristajete?«

Premišljam, bih li pristao. Ne, ne mogu. Premalo je.

»Nemoguće... Dvadeset i tri hiljade, zadnja cijena.«

»Kako? Dvadeset i tri hiljade. Zar mi niste sinoć sami ponudili za devetnaest i po?«

»Može biti. Ali to je bilo sinoć. Pamćenje mi je u zadnje vrijeme popustilo; morat ću promijeniti gornji obruč. Dvadeset i četiri hiljade, zadnja cijena. I odvezite što prije, da se ne usmrdi.«

»Da se ne usmrdi?«

»Da, donji su već sasvim gnjili.«

»Halo? S kim imam čast?«

Spustio sam slušalicu. Priznat ćete i sami, da čovjek ne može da dade u bescjenje robu g. Mayera.

*

»Halo!«

»Uzela sam ipak onaj crêpe de chine. Još bih samo trebala da izaberem boju ovratnika. Kako bi bilo, da uzmem nešto svijetlozeleno... ili možda u tamnijoj nijansi?«

»Svakako!«

»Je li tvoja krojačica slobodna u utorak? Ili da možda uzmem onu iz Duge ulice? Čekaj... Klausovici šije jedna... kad bih samo mogla da joj saznam adresu. Dakle, veliš, nešto tamniju nijansu. Ne će li možda biti malo otrcano?«

»Svakako!«

»Kako, molim?«

»Dolje oko ruba možete objesiti crvene zvončiće. Mislim, da će biti vrlo otmjeno...«

»Halo! Halo! Nečuveno!...«

Svakako da je bilo nečuveno. Bar ja nisam više ništa čuo!

*

»Halo!«

»Dragi, ne zaboravi... u četiri sata!«

»Ne bi li moglo biti nešto ranije; recimo u tri i po?«

»Malo si promukao. Pa dobro, može biti u tri i po. Kod Jelačićeva spomenika u tri i po.«

»Nezgodno mi je kod Jelačića. Pozadina mi se ne sviđa. Možda kraj Maksimira?«

»Pa dobro, nek bude kod Maksimira. Ali točno u tri i po. Voliš li me?«

»Kako se uzme. Uzet ću trodnevni rok za razmišljanje. Možda mojoj ženi ne bi bilo pravo.«

»Halo! Ivica?!«

*

»Halo!«

»Ovdje Kovačević. Stricu je već mnogo bolje. Danas je malo i ustao. Što bismo mu dali da jede, gospodine doktore?«

»Pa možete mu dati artičoke s pekmezom. Ako mu to ne bude prijalo, skuhajte mu lipov čaj s bijelim lukom.«

»Lipov čaj... kako?«

»Da... i to mu polako kapajte u uho. Osamnaest kapi svaka dva sata.«

»U uho?«

»Jest, u uho. A možete mu i s malo vate staviti na ranu.«

»Kakvu ranu? Halo? Tamo doktor...«

Ne, pomislih, ovdje nije doktor; ovdje je Ly-Tai-Fu. Uostalom, čemu da mu kažem ime; ionako bi ga zaboravio.

*

»Halo!«

»Imam li čast da govorim s gospodinom Ly-Tai-Fuom?«

»Što želite?«

»Gospodin će se vjerojatno sjećati, da za odijelo duguje još 300 dinara. Bilo bi vrijeme da...«

»Pardon! Krivo spojeno!«

*

»Halo!«

»Imam li čast da govorim...«

»Krivo spojeno!«

UREĐENJE PERIVOJA,
cvjetnjaka, alpinum. Uzdržavanje vrtova kroz cijelu godinu. Uvijek raznog cvijeća i t. d.
Specijalista za vrtnu arhitekturu
DRAGUTIN SCHAAL, Zagreb
Ribnjak vis à vis 28 — Telefon 80-27

STAKLO, MOZAIK
Specialna radionica **crkvenih** i umjetnih prozora sa zrcalnim, ornamentalnim i katedralnim staklom u svim bojama, vezani u olovu, mjedi i bakru kao i **ecanje bojadisanih** stakla izrađuje:
NIKOLA TIŠLJAR
umjetno građevna staklarija
ZAGREB
Ilirski trg broj 5. (Gornji grad)
Preuzima popravke svih u tu struku zasijecajućih radova!

Postoji samo jedan Pyramidon — i to onaj sa Bayer-ovim križem! Cijena mu je sada snižena za 30%, pa je to najbolja prilika za sve one koji ga ne poznaju, da ga sada iskušaju.
Pyramidon pomaže pouzdano protiv svju boli, migrene i menstruacionih tegoba.

Ne samo za nedjelju i blagdane, već i za druge dane služe Vam „TIVAR“ odijela, jer su jeftina i pošteno izrađena.

Naše cijene odijela za radne dane:

Odijela za radne dane	**Din**	**120 — 160.—**
vunena odijela	**„**	**170 — 390.—**
dječačka odijela	**„**	**110 — 290.—**
hlače	**„**	**75 — 160.—**
dječja odijela	**„**	**60 — 130.—**
kape	**„**	**10 — 18.—**
Nepromočivi hubertusi	**„**	**320, 260, 160**

TIVAR ODIJELA

Za dobru djecu

PAMETNA BUDALA

NARODNA PRIPOVIJETKA IZ HRVATSKE KOSTAJNICE

U davno je vrijeme živio grof, koji je imao mnogo kmetova. Čuo je, da jedan njegov kmet ima sina, koga zovu »pametna budala«. Grof je bio radoznao, pa nakani poći kmetu u kuću, da vidi i čuje tu »pametnu budalu«.

Grof došavši do kmetove kuće pogleda kroz prozor i opazi odmah kmetova sina. Grof ga upita:

»Što radiš?«

Pametna budala odgovori:

»Kuham gor i dolj!«

Grof se iznenadi i stane ga dalje pitati:

»Gdje ti je otac?«

»Otišao je od jednoga posla praviti dva.«

Ni toga nije grof razumio. Zato dalje zapita:

»A gdje ti je mati?«

»Otišla je u selo pojedeno vratiti.«

Kad je grof vidio, da od svega toga razgovora ne razumije ništa, nakani zapovjediti kmetovu sinu, da uradi štogod, što ne može biti. Grof kaže pametnoj budali, neka sjutra dođe u dvor »nit' po danu, nit' po mraku, nit' gologlav, nit' pokrite glave, nit' odjeven, nit' neodjeven, nit' obuven, nit' bos, ni pješice, ni jašeći.«

Grof se vrati u dvor. Kad su roditelji došli kući, sin im ispripovjedi sve, što je bilo. Oni su se prestrašili pa su ga zapitali, je li grof bio u kući ili pred kućom. Na to sin odgovori:

»Nije bio ni vani ni unutra.« Kad su ga pitali, kako to misli, on kaže, da je grof gledao kroz prozor unutra.

Sutra u ranu zoru pođe pametna budala u grofov dvor. Na glavu je stavio obod šešira. Odjenuo se rogožinom. Na jednu je nogu obuo cijelu, a druga je noga bila bosa. Nogama je obujmio jarca, pa ni jašeći ni pješice pođe u grofovski dvor. Grof je gledao kroz prozor. Već je izdaleka vidio, kako je kmetov sin izvršio sve ono, što mu je bilo zapovjeđeno. Grof nadari pametnu budalu i zamoli ga, da mu protumači ono, što je prije odgovorio, kad je grof bio kod njegove kuće.

Pametna se budala zahvali za dar i kaže:

»Rekao sam ti, da kuham gor i dolj. Pa zar ne znaš, da je to grah? Za svoga sam ti oca kazao, da je otišao od jednoga posla praviti dva. On je jesenas ogradio njivu, a zimus su ljudi odnijeli plot. On je otišao da naredi drugi. Majka je otišla u selo pojedeno vratiti. Posudila je u selu brašna za kruh. Već smo pojeli kruh, pa je otišla vratiti brašno, što ga je bila posudila.«

Grofu su se odgovori svidjeli toliko, da kmetova sina nije više pustio iz svoga dvora, već ga je uzeo za svoga prvoga slugu.

Zabilježio J. Z.

MALO ŠALE

Kad je počela. »Kad sam bila tako malena kao ti, Marice, nisam lagala,« reče strogo tetka.

»A kad si, tetice, počela lagati?«

Strah. »Vi današnji mladići svi se plašite od ženidbe!... Kad sam ja bio mlad, to je sve drukčije bilo... Ja uopće nisam poznavao strah, prije nego sam se oženio...«

Mudrovanje. »...Zapravo bih htio biti pas. Na taj bi način drugi ljudi za mene plaćali porez...«

U knjizi. Sobarica: »Milostiva, vani je mesar s računom. Što bih mu rekla?«

Gospođa: »Recite mu, neka donese odmah dva kilograma svinjetine.«

Nezgodno pitanje. Gost: »Milostiva, držite gubicu...«

Domaćica: »Ali,...«

Gost (nastavlja): »...odojka tečnijom od rebarca?«

U ranu zoru. »Susjedo! Ovdje vam pred vratima leži mlijeko, novine i vaš muž!«

Kohn u Švajcarskoj. Kohn ljetuje u Švajcarskoj. Jednoga dana želi da načini veći izlet u brda. Uzima sobom vođu. Dođu do jednog opasnog strmog mjesta i vođa uzima konopac, kojim vezuje Kohna.

»No, no!« indignirano veli Kohn, »pa ne morate me baš vezivati. Neću ja pobjeći zbog te glupe napojnice!«

Lasta. »Zašto ti svoju ženu uvijek nazivaš lastavicom?«

»Pa znaš, čim dođe jesen, ona bi htjela da ide na jug.«

Škola za kuhanje. »A šta vi činite s jelom, koje skuhate u svojoj školi za kuhanje, gospođice?«

»To dobiju siromašni ljudi.«

»Hm. Siromašni siromašni ljudi!«

Aristokratski. »Doktore... hik... molim vas... hik... imam jako štucanje.«

»Otkad štuca vaša ekselencija?« Pita doktor.

»Pa ima... hik... tako pola godine.«

»A što niste prije došli?« čudi se doktor.

»Jer dosad sam... hik... mislio.. hik... da me spominju.«

Regrut. Oficir govori jednom regrutu: »Ti stražiš kod barutane. Prolazi civilist i puši cigaretu... Šta bi ti učinio?«

»Rekao bih mu, da baci cigaretu.«

»A zatim?«

»Zatim bih je ja uzeo i popušio.«

Nojevo jaje. Učitelj: »Koliko je nojevo jaje?«

Đak: »Ne znam. Nisam ga nikada vidio!«

MADONE i sve druge svete, prirodne te historijske slike!
Veliki izbor okvira i uokvirivanje slika uz najjeftinije cijene!
FREDO BERUT
umjet. nakladni zavod
Zagreb, Strossmayerov trg 12
(Seljački dom) Telefon 90-25

ŠAH

Problem broj 14

H. Singer, Kranj

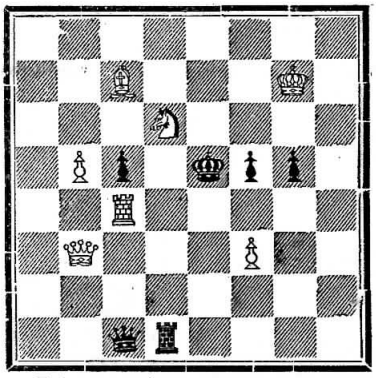

Bijeli matira u dva poteza.

DOBRIJAN UŽIVA U PROLJETNOM VREMENU

Hej, taj travanj! Baš je vrlo
prevrtljive ćudi!
Na muci su uvijek s njime
i žene i ljudi...

Na muci je eto s njime
i naš dobri čika:
to najbolje prikazuje
ova naša slika!

Sad se smiješi vedro nebo,
žarko sunce sije,
a sad opet iz oblaka
grozna kiša lije...

I za čas su posve mokri
i žene i ljudi...
da, taj travanj, baš je vrlo
prevrtljive ćudi!

ZANIMLJIVOSTI

Teški mozgovi. Jedine životinje, čiji je mozak teži od čovječjeg, jesu kit i slon.

Kiša. U godini dana padne na čitavu zemlju prosječno 4.500 bilijuna metričkih centi kiše. Kad bi se ta voda razlila po čitavoj zemaljskoj kugli i na njoj ostala, imali bismo poplavu visoku jedan metar!

Čudesni svjetionik. Na avijatičkom uzletištu u Chicagu (Amerika) nalazi se svjetionik, koji baca tako jako svijetlo, da se ono vidi na 1600 km daljine (to je dalje nego od Beča do Napulja!).

Republika Haiti ima 2,300.000 stanovnika, od kojih je samo 3000 bijelaca; svi su ostali crnci.

Zvijezde nebeske. Čovjek prostim okom može razabrati na nebu tri hiljade zvijezda, a s najvećim teleskopom milijardu i po.

Londonski parlamenat ima hiljadu soba i dvorana.

Otac pape Siksta V. bio je podrijetlom pravoslavni Srbin iz sela Križevca u Boki iz plemena Šišić.

Svake godine dolazi na svijet oko 200 tisuća novih knjiga.

13 poganskih pagoda pretvoreno je u katoličke crkve u Mongoliji kroz vrijeme od nekoliko godina, a nastojanjem jednog jedinog svećenika, po imenu Hanssona.

SALON „GIZELA" ZAGREB
Preradovićev trg 4
Preporuča cij. domaćicama svoj bogati izbor šešira
Popravci se primaju

Mala tableta s velikim učinkom nosi uvijek BAYER-ov križ!
ASPIRIN
protiv svih boli i bolova od nahlade.
Oglas registr. pod S. Br. 22762 od 19. XI. 1934.

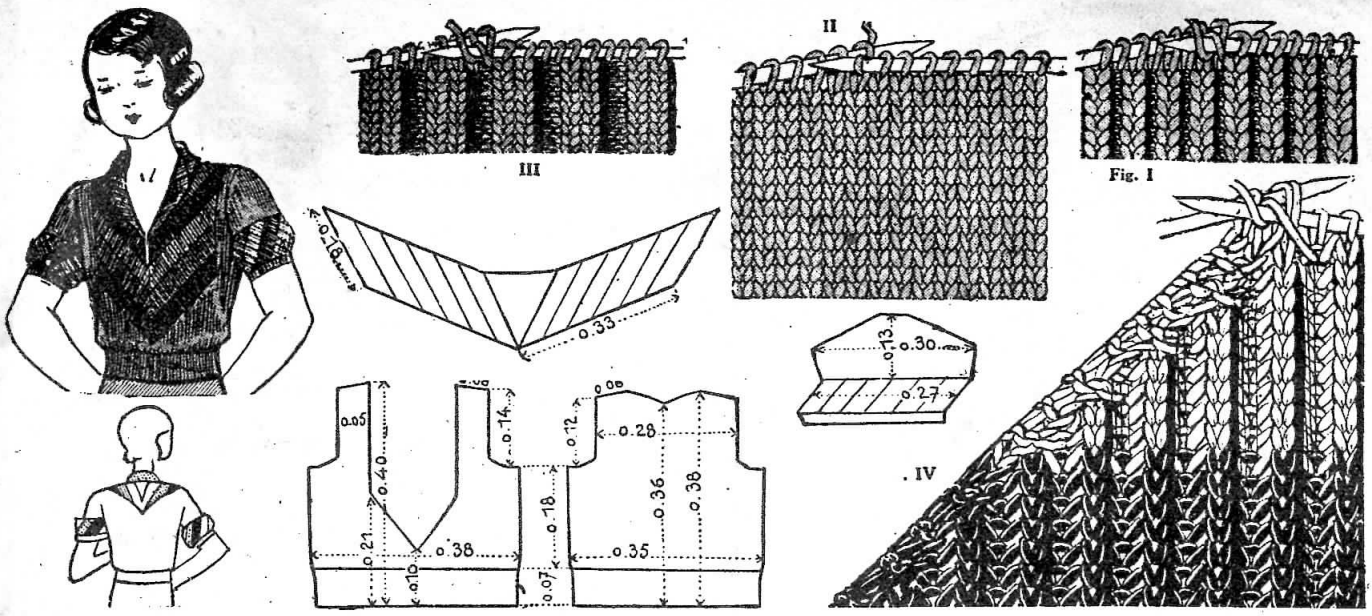

BLUZA SA PLASTRONOM ZA DJEVOJČICE

Radi se u četiri boje, na pr. tamnomodro, svijetlo-modro kao lan, bijelo i kardinalsko crveno.

LEĐA. Počnemo dolje sa tamnomodrom vunom na 110 očica i pletemo jednu očicu pravo, jednu naopako u duljini od 7 cm (slika I.). Zatim uzmemo nešto deblje igle i pletemo jedan red pravo, jedan naopako (slika II.) Kad na ovaj način napletemo 18 cm, onda sa svake strane završimo 4 očice za izrez oko ruke, zatim pet puta po dvije očice i onda pletemo opet ravno dok nemamo 36 cm od početka. U sredini završimo 4 očice, zatim pletemo svaku stranu posebno završujući po 3 očice na početku svake igle sa strane vrata, dakle od sredine, dok ne ostane samo 15 očica. Kad su čitava leđa dugačka 38 cm, onda završujemo ramenice u koso oduzimajući po 5 očica najedamput.

PREDNJA STRANA. Počnemo na 120 očica i radimo prema slici I. kao i leđa, nakon 7 cm promijenimo igle i radimo 3 cm prema slici II. U sredini završimo jednu očicu i radimo svaku stranu posebno; od sredine oduzimljemo po jednu očicu, t. j. pletemo po dvije zajedno, tako da dobivamo duboki izrez, dok nije sve dugačko 21 cm od početka. Na igli nam ostane po prilici 30 očica, koje sa strane vratnoga izreza pletemo posve ravno, a sa druge strane, naime za izrez oko ruke radimo kao na leđima, samo što ovdje oduzimljemo po jednu očicu više, dok nam ne ostane nego 15 očica. Još neko vrijeme pletemo posve ravno s obje strane, dok ne bude sve dugačko 39 cm od početka. Zatim završimo ramenice u koso i to po 5 očica u tri puta. Drugi dio prednje strane radimo isto tako.

RUKAVI. Rukav počnemo na 20 očica sa crvenom vunom i to radimo najprije kosi dio rukava. Pletemo na engleski način i to ovako: prvu očicu ne opletemo, nego je samo premjestimo s igle na iglu, drugu opletemo pravo, treću premjestimo, ali tako, kao da ćemo plesti naopaka sa niti preko igle, slijedeću opletemo pravo, zatim opet samo premjestimo očicu, a nit mora opet stajati preko igle, kao da ćemo plesti naopako i tako dalje do kraja reda. U slijedećem redu opletemo pravo onu očicu, koju u prijašnjem redu nismo pleli, nego smo je samo premjestili s igle na iglu, a onu očicu, koju smo u prijašnjem redu pleli pravo, sada je samo premjestimo. Svaki drugi red je jednak. Prve dvije očice opletemo zajedno, a na kraju igle dodamo jednu očicu, u drugom redu ne dodajemo i ne oduzimljemo ništa, u trećem redu opet oduzimamo t. j. opletemo dvije očice zajedno na istoj strani, gdje smo i u prvom redu to učinili, a na kraju igle opet dodamo jednu očicu. To radimo zato, da ovaj komad bude u koso. Kad smo tako učinili 10 redova, onda radimo sa svijetlo-plavom vunom opet 10 redova na isti način, onda 10 redova bijelo, 10 crveno, 10 plavo, 10 opet bijelo i završiti. Na jednu stranu navedemo opet očice na tanke igle sa tamnomodrom vunom i radimo 2 očice pravo, 2 naopako u 11 redova (slika III.). Tako dobijemo malu manšetu na rukavu. Mekano završimo. S druge strane opet navedemo očice na deblje igle sa tamno-modrom vunom i radimo prema slici II. u duljini od 6 cm. Zatim završujemo po 3 očice na početku svakoga reda, dok nam ne ostane na igli 10 očica. Njih završimo posve ravno.

PLASTRON počnemo crvenom vunom sa debljim iglama i to na 42 očice. Pletemo dvije igle na engleski način, kako je gore opisano. U trećem redu dodamo jednu očicu na početku, a na kraju reda jednu oduzmemo. U četvrtom redu ne dodamo i ne oduzmemo ništa, u slijedećem opet dodamo i oduzmemo kao u trećem i t. d. Na taj način dobijemo sve u koso kao kod rukava. Tako radimo sa crvenom 10 redova, onda 10 redova svijetlo-plavo, zatim bijelo, crveno, plavo, bijelo i završiti.

Drugi dio prsluka počnemo opet crveno na 42 očice, opletemo 2 reda, onda 10 redova sa dodavanjem i oduzimanjem samo s tom razlikom, što sada radimo obratno, naime na početku reda oduzmemo, a na kraju dodamo po jednu očicu i to u svakom drugom redu, tako da nam ide sada u koso na drugu stranu. Neprestano radimo na engleski način. Boje mijenjamo kao i u prvom dijelu (slika IV.). Završimo. Za trokut na leđima počnemo na 34 očice, oduzimljemo jednu očicu na početku, i na kraju svakoga drugoga reda, dok ne ostane ništa na igli. Trokut, koji tako dobijemo, ušijemo između dvije kose pruge od plastrona i kada to previnemo, dobit ćemo ovratnik. Dva kraja plastrona prišijemo na izrez prednjega dijela bluze, zatim u sredini sašijemo zajedno oba dijela kroz 3 prve boje, a ostatak plastrona prišijemo oko vrata i pazimo, da trokut dođe upravo u sredinu leđa. I. M.

ODGONETKE IZ BR. 8.

Križaljka. Vodoravno: 1. Pirog. 4. Lenin. 7. Udo. 8. Lakej. 9. Capek. 10. Vuka. 12. Uron. 14. Meso. 16. Skok. 21. Sidol. 22. Porez. 23. Igo. 24. Rikov. 25. Junak. — Okomito: 1. Pilov. 2. Rakek. 3. Guja. 4. Loco. 5. Nepar. 6. Nakon. 11. Uze. 13. Ado. 14. Mosor. 15. Sisak. 17. Koran. 18. Kozak. 19. Sliv. 20. Spoj.

Magični lik. 1. Kras. 2. Rđa. 3. Atol. 4. Salamon. 5. Mora. 6. Oran. 7. Nana.

Najbolja, najnovija i najjeftinija knjiga o kuhanju
DOMAĆICA U KUHINJI
od M. Cezner i St. Andrić

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji" Zagreb, Trenkova I. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

Slike iz Boljševičke Rusije

BOLJŠEVICI RUŠE MANASTIR SIMONOV KOD MOSKVE

Desno:
LEŃJINOV MAUZOLEJ U MOSKVI

Lijevo:
ELEKTRIČNA ŽICA ČINI NA NEKIM POLJIMA GRANICU BOLJŠEVIČKE RUSIJE NAPRAMA POLJSKOJ

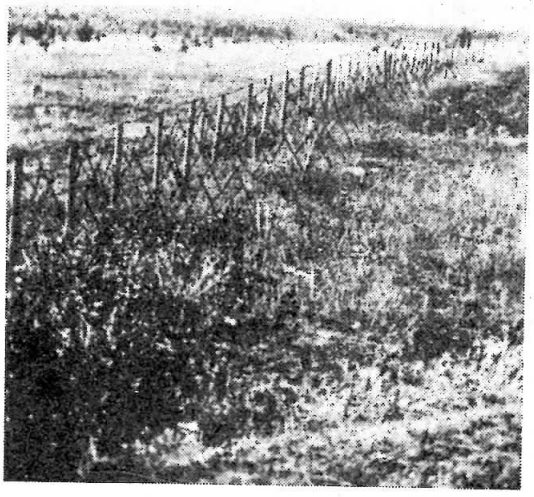

Desno: GRANICA SOVJETSKE RUSIJE NA ŽELJEZNIČKOJ PRUZI

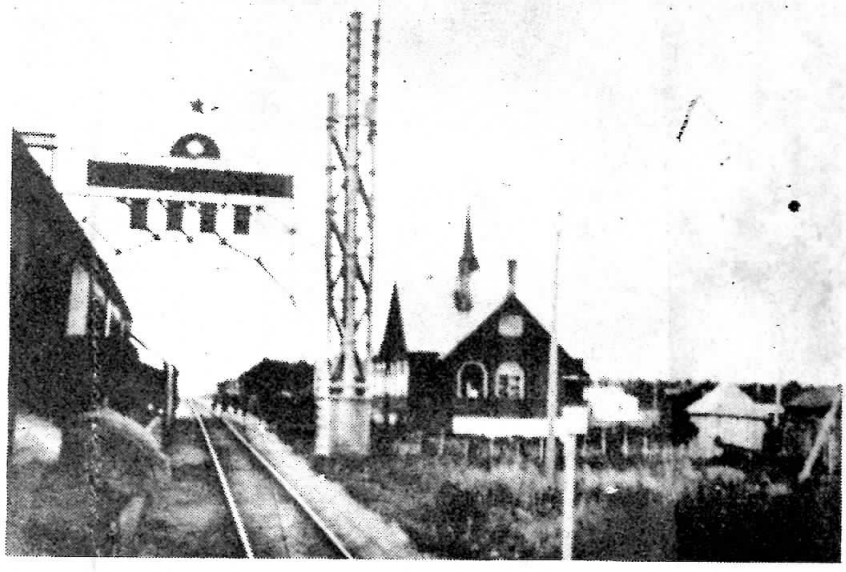

Lijevo:
ŽRTVE CRVENOG TERORA

God. 1918. u Petigorsku na Kavkazu boljševici su ubili preko stotinu odličnih Rusa. Kad je bijela armija preotela Petigorsk, priredila je poginulima svečan pogreb, koji prikazuje naša slika